

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja do konca tega leta 1 K za Avstro-Ogrsko, 1 marko za Nemčijo, 2 liri za Italijo in 1/2 dolarja za Ameriko.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 20 vin., vsa stran 60 K, pol strani 30 K, četrt strani 15 K, osminka strani 8 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravništvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Združujmo se!

Klerikalna stranka se je v zadnjem času močno okrepila.

Zmota pa bi bila, ako bi se iz tega dejstva sklepalo, da ima vse sloje našega naroda za sabo in da je v poslednjih letih bogsigavedi kako napredovala.

Nasprotno! Dognano je, da se je baš v zadnjem desetletju napredna misel v našem narodu mogočno ukoreninila in si pridobila mnogo navdušenih pristašev v vseh slojih našega ljudstva. Napredno gibanje je torej dejansko naraslo, dasi je navidezno nazadovalo.

A kaj je povzročilo, da si je vkljub temu priborila klerikalna stranka odločilni vpliv v deželi?

Dva momenta sta, ki sta odločevala, da je dobila klerikalna stranka premoč v deželi navzlic temu, da je v zadnjih letih dejansko nazadovala.

Prvi in glavni vzrok je ta, da jo je vlada podpirala in da je storila vse, da zagotovi klerikalcem premoč v naši deželi.

Zakaj je vlada to storila, ni težko uganiti!

Napredni Slovenci niso bili nikdar po okusu vladnih krogov.

Bili so jim **prenarodni** in njih politika je bila preveč **slovanska**. Zato je vlada že spočetka težila za tem, da čimnaje uniči narodno - napredno stranko in pripomore do gospodstva klerikalcem, o katerih ve dodobra, da se slepo pokore ukazom iz Rima in da niso vsled tega pristopni nobeni poštenim slovensko narodni, kamo li še slovanski politiki.

Drugi, nič manj odločilni moment, da so se klerikalci dokopali do neomejne moči in veljave, je bil ta, da so si znali ustvariti krepko strankarsko organizacijo.

Seveda klerikalcem ni bilo težko si ustanoviti to organizacijo, saj imajo že itak svojo naravno organizacijo v svojih župniščih.

Ako so to svojo naravno organizacijo vkljub temu razširili in izpopolnili, doka-

zuje samo, da so uvideli velikanski pomen te naprave za razvoj svoje stranke.

V naprednih krogih se je važnost tesne strankarske organizacije podcenjevala, kar ni malo pripomoglo k temu, da so organizirani klerikalci korakali od zmage do zmage.

In vendar bi imela baš napredna stranka največ vzroka, da bi skušala strniti svoje somišljenike v krepko bojno vrsto, ako ne iz drugega razloga, že iz tega, ker ji nedostaja vsake naravne organizacije, ki bi sicer v gotovem oziru stranki lahko zadostovala.

To je bila napaka, ki je bila za nas usodepolna, in to napako nam je treba popraviti, ako hočemo, da bo napredna stranka res napredovala in prišla v do-glednem času do moči in veljave tudi v deželi kranjski!

Treba nam je torej delovati z vsemi močmi na to, da združimo vse naše somišljenike v čilo bojno falango in jih organiziramo na jak odpor proti klerikalcem.

V to nam je predvsem treba delavnih okrajnih in krajevnih organizacij.

V vsakem okraju se naj po možnosti ustanove politična in gospodarska društva, katerih naloga bodi, da vestno skrbе za politično izobrazbo in gospodarski napredek svojih članov.

Ta društva pa še ne zadostujejo!

V vsakem večjem kraju se naj ustanove napred. klubi, v katerih se naj zbirajo vsi naši somišljeniki brez razlike stanu in poklica. Taki klubi so neprecenljive važnosti.

Naloga njih bodi, da se v njih razpravljajo vsa pereča strankarska vprašanja in da se potom njih poglobljajo medsebojni stiki med somišljeniki.

Kolike vrednosti so taki klubi, dokazujejo skušnje pri drugih strankah, ki so se baš z ustanavljanjem takih krajevnih klubov popele na vrhunec razvoja.

Podali smo nekaj migljajev svojim somišljenikom, na pristaših je sedaj, da naše nasvete izvedejo v praktičnem življenju!

Politični pregled.

Avstrija.

Poslanska zbornica zopet zboruje, vendar pa se ne more reči, da bi redno delovala. Dosedaj je razpravljala o nujnih predlogih v varstvo narodnostnih manjšin in jih odkazala v pretres nalašč v to svrhu izvoljenim odsekom. Če se bo zbornica povrnila k rednemu delovanju, se bo pokazalo šele pri razpravi o začasnem državnem proračunu. Vse je odvisno od sklepa »Slovanske Enote«: ako ta privoli razpravo proračuna, bo zbornica zborovala in pričakovati je spremembe v ministristvu, ako pa slovanske stranke odklonijo obravnavanje začasnega proračuna, bo zasedanje državnega zbora odgodeno ali zaključeno in vlada si bo pomagala brez državnega zbora ali pa ga bo celo razpustila. Odločitev v tem oziru bo padla že v prihodnjih dneh.

Hrvatska.

Na Dunaju se prične 9. t. m. za Hrvatsko velevažen političen proces. Lani je namreč pod vplivom hrvaškega bana barona Raucha obdolžil dunajski profesor dr. Friedjung v nemških listih narodne poslance v hrvatskem saboru (deželnem zboru), da so podkupljeni od srbske vlade. Poslanci so radi te obdolžitve vložili tožbo proti Friedjunku in sodišče je po dolgem obotavljanju sedaj razpisalo porotno obravnavo na dan 9. t. m. Obravnavo bo trajala do 18. decembra. Od izida te obravnave je odvisen ves nadaljni razvoj političnih dogodkov na Hrvatskem. Ako se Friedjunku ne bo posrečilo dokazati, da so bili hrvatski narodni poslanci podkupljeni od srbske vlade, bo obsojen, a ž njim bo obsojen tudi ban baron Rauch, ki je takorekoč naročil Friedjungove dolžitve. Baron Rauch torej s Friedjungovim procesom stoji in pade. Ako izgubi proces, je doigral tudi svojo vlogo na Hrvatskem.

Ogrska.

Poslanci, ki so se pod vodstvom bivšega zborničnega predsednika Jušta lo-

čili od Košutove neodvisne stranke, pridobivajo med narodom vedno več tal, ker se zavzemajo za uvedbo splošne in enake volilne pravice. Ker je Juštova stranka tudi za pošteno sporazumljenje z narodnostmi, so tudi nemadžarski narodi pripravljani jo podpirati. Ako bo torej razpuščena poslanska zbornica, se lahko zgodi, da si bo pri volitvah priborila večino Juštova stranka. S tem bi bil udarjen Dunaj. Da pa se to prepreči, se bodo skoro gotovo merodajni krogi pobotali s staro vlado proti temu, da bo še nadalje lahko zatirala nemadžarske narode.

Srbija in Bolgarska.

Pretekli teden je, kakor je že znano, obiskal bolgarski car Ferdinand srbskega kralja Petra v Belgradu. V Slovanom neprijaznih krogih je vzbudila ta vest veliko razburjenja, češ, da se pripravlja zveza slovanskih balkanskih držav. Ker razburjenje v listih le neče ponehati, je nemara na tej vesti kaj resnice. V interesu slovanske stvari bi bilo to le želeto. Toliko pa je gotovo, da se bliža carinska zveza med Bolgarsko in Srbijo svojemu uresničenju. Dotična pogodba se podpiše meseca januarja, ko car Ferdinand službeno obišče kralja Petra v Belgradu.

Rusija.

List ruske napredne stranke »Rječ« poroča, da bo vlada v kratkem predložila državni dumi (državnemu zboru) zakonski načrt, s katerim se bo izdalo dovoljenje, da se sme v šolah v kraljestvu Poljskem poučevati v poljskem jeziku. Če se ta vest uresniči, bo to velikega pomena za vse Slovanstvo, ker se bodo s tem znatno ublažila nasprotstva med Rusi in Poljaki.

Kam jadramo v Beli Krajini?

(Dopis iz Talčivrh.)

V občini Talčivrh se je vršila dne 16. novembra volitev novega občinskega odbora, katere izid prebivalcem občine gotovo nikdar ne bo delal časti. Dokazalo se je pri tej volitvi, kako daleč zaostajajo naši ljudje za drugimi, kar se tiče narodne zavesti, pokazalo obenem, kako zelo je tudi v tem oziru pomoči potrebna naša zapuščena Bela Krajina.

Ob robu občine živi nekaj podrepih in vsiljivih Kočevarjev, ki vtikajo svoje nosove povsod tja, kjer jih je najmanj treba. Zdaj so tej peščici ljudi kar nenkrat zadišala v naši občini odborniška mesta! Ker so videli, da sami ne opravijo ničesar, ker jih je premalo, so poiskali izven občine vsakega kočevskega reveža, ki ima slučajno v občini kakšno ped zemlje in torej volilno pravico. A niti na ta način niso mogli zbobnati zadostnega števila glasov skupaj — tu pa so jim prišli žalibog naši slovenski možje na pomoč! Da odpade tuptam kakšen posameznik

od svojega rodu in zataji svojo narodnost, to se sliši večkrat, da bi pa to storile celotne vasi naenkrat, to se zgodi malokdaj! Pa vendar se je zgodilo nekaj podobnega v naši občini! Otovec in Sela, dozdej slovenske vasi, so pristopile pri volitvi na kočevsko stran in oddale svoje glasove Kočevarjem. Tudi razen Otovljanov in Selanov se je našlo med našimi par ljudi, ki so, dasiravno sinovi slovenske matere, vendar vsled zasebnih razmer volil rajši Kočevarja nego svojega sobrata. Tako so za zdaj zmagali Kočevarji v tretjem razredu, njihovi zavezniki, Otovljani in Selani pa v drugem in večinoma v prvem razredu. Vsa ostala občina pa je ostala pri volitvi v manjšini in je dobila v odbor le štiri slovenske možje. Veliko je pripomogla k takemu izidu volitve tudi brezbriznost in narodna mlačnost nekaterih naših mož, ki so, mesto da bi šli k volitvi, sedeli doma za pečjo in gledali ter poslušali svoje ljubeznive ženke. — Vi pa, Otovljani in Selani, ki se veselite, da vam napravi zdaj nemški »šufflerajn« kočevsko šolo sredi vasi, zapomnite si, da imajo pri tem odločevati še višje glave kot so vaši Kočevarji! Vedite, da se more roditi taka za vas in vaše otroke tako pogubna želja le v glavi tako razsodnih in narodno-zavednih mož kot ste to samo vi!

Razgled po Slovenskem.

r Radi škofa poklican na odgovor!
Pretekli teden je ministrstvo poklicalo na Dunaj deželnega predsednika barona Schwarzza, da poroča o pohujšanju, ki ga je zagrešil škof Anton Bonaventura Jeglič z izdajo znane svoje rdeče knjižice. — Znano je, da je Bienenrthova vlada klerikalna, saj imajo v njej glavno besedo nemški krščanski socialci. Če je torej klerikalna vlada smatrala za svojo dolžnost, da si da od deželnega predsednika poročati o pohujšanju, ki ga je povzročil škof, je to dokaz, da je bila naša trditev resnična, da se v naši deželi še ni nikdar zgodilo tako pohujšanje, kakor ga ima na vesti škof Jeglič. Da je škofovo stališče silno omajano, so vsekakor vedeli klerikalei, zato so v vsi naglosti priredili toliko shodov po deželi v prid škofu, da bi ga po možnosti ne oprali, — da bi ga mogli oprati, si sami ne domišljujejo — marveč da bi ga rešili sramote, da bi bil prisiljen iti v samostan. Če se jim bo ta rešitev posrečila, ne vemo. Odkrito povedano, mi bi želeli, da bi se jim posrečilo rešiti škofa, zakaj samo v interesu napredne stvari je, ako sedi na stoleu sv. Nikolaja v Ljubljani še nadalje tak škof, kakršen je Anton Bonaventura!

r Shod narodno - napredne stranke v Šiški bo v nedeljo, dne 5. decembra ob 5. popoldne v gostilni pri Moharju. Na shodu bodo govorili državni poslanci Ivan Hribar, deželni odbornik dr. Ivan Tavčar

in dr. Gregor Žerjav. — Kmetski somišljeniki iz Šiške in njene bližnje okolice, vabimo vas, da se v čim največjem številu udeležite tega zanimivega shoda!

r O ustanovitvi vseslovenske napredne stranke. V »Agramer Tagblattu« čitamo: »V nedeljo, dne 24. novembra se je vršil v mestni posvetovalnici na magistratu v Ljubljani shod zaupnikov slovenskih naprednih strank na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem. Tega shoda so se udeležili vsi napredni državni in deželni poslanci. Na shodu so razpravljali, kakor smo poizvedeli, o nameravani ustanovitvi vseslovenske napredne stranke. Soglasno je bila sprejeta ta-le resolucija: »Narodna stranka na Štajerskem in narodno - napredni stranki na Kranjskem in Goriškem se naprošajo, naj skličejo na dan 16. januarja 1910 v Ljubljano shod slovenskih naprednjakov, ki naj sklepa o ustanovitvi skupne organizacije vseh slovenskih naprednih strank. Vseslovenska napredna stranka bo na temelju skupnega programa organizirala in pospeševala delovanje naprednih strank v posamnih slovenskih pokrajinah. V svrhu stilizacije programa po programih že obstoječih naprednih strank in v svrhu sestave organizacijskega statuta se izvoli odbor treh članov, ki ima do srede decembra izdelati svoj elaborat in ga predložiti izvrševalnim odborom posamnih naprednih strank. Na shodu so razpravljali na podlagi tozadevnih referatov o politično-organizatoričnih, gospodarskih, prosvetnih in tiskovnih vprašanjih. Doseglo se je v vseh vprašanjih popolno sporazumljenje za skupno postopanje v prihodnosti. Na shodu, na katerega se imajo povabiti zastopniki vseh jugoslovanskih naprednih strank, bo stranka v posebnem referatu zavzela svoje stališče k jugoslovanskemu vprašanju.«

r Jugoslovanska socialna demokracija je imela 23. novembra v Ljubljani shod, na katerem se je izrekla za popolno narodno edinstvo vseh jugoslovanskih narodov brez razlike vere, imena in narečja. S tem se je naša socialno-demokratska stranka, s katero so nas doslej vezale samo napredne ideje, znatno približala naši napredni stranki tudi glede narodnega vprašanja, kar moramo samo z zadoščenjem pozdravljati. Morda spregovorimo o tem znamenitem shodu jugoslovanskih socialnih demokratov še kaj več v eni izmed prihodnjih števil.

r Odvetniška pisarna dr. Ivana Tavčarja se sedaj nahaja v hiši župana Ivana Hribarja v Sodnijski ulici št. 2 v prostorih, kjer je imel svojo pisarno pokojni dr. I. M. Hribar.

r Gostilničarjem! Osrednji odbor kranjskih gostilničarjev nam je poslal tale oklie, ki ga priobčujemo dobesedno: Iz naslednjih vrst razvidite, da stopamo danes pred Vas z jako važno zadevo, zatorej pro-

simo največje pozornosti. Ko se je leta 1907. zagnal pivovar nar milijonar po sklenjenem kartelu na ubogo rajo gostilničarja, da mu hoče podražiti pivo in odvzeti vse ugodnosti v postrežbi ter mu ne dovoliti nobenih odstotkov tudi če bi plačeval v gotovini, se je vzdignilo vse gostilničarstvo po Slovenskem in tudi drugod, ter na takrat prirejenem gostilničarskem kongresu v Ljubljani odločno protestiralo proti temu nasilju. Ošabni milijonarji se za to niso menili mnogo, hiteli so v kartel zavezati tudi vse druge manjše pivovarne po Slovenskem, katerim je sicer preti la poguba. Pivo so torej podražili in gostilničar mora plačati tudi vsako steklenico, naj mu jo ubije kdorkoli. Polagoma bodo odpravili tudi dosedanje priboljške, kakor led, ledenice itd. A milijonarju pivovar narju vse to še ne zadostuje; prepočasi se mu množe milijoni za to kulano vodo. Slovenec mora gagati v nemških krempjih pa je ven; tako je sklenil nemški kapitalizem, ki dela zdržema z neko osvetoželjnostjo na to. Ustanovila se je družba »Union« iz samih nemških pivovarniških mogotcev, katere so slovenski žulji napravili ošabno bogate. Ta družba kupuje sedaj pivovarne po Slovenskem. Zakaj jih kupuje, ne bo težko uganiti, gotovo ne za to, da bi potem prodajala Slocem pivo ceneje. — Pokupila je že tri, med njimi eno največjo na Kranjskem in se pogaja tudi še za druge. Da preti iz tega dejanja gostilničarstvu na Kranjskem tak objem, po katerem mu bodo kosti pokale, ako se ne umakne pravočasno temu molohu — je jasno. To so sprevideli tovariši gostilničarji v Ljubljani kot na deželji in so sklicali zaraditega dne 8. oktobra t. l. v hotelu »Ilirija« v Ljubljani sestanek, ki so se ga udeležili skoro vsi povabljeni iz cele Kranjske. Na tem sestanku se je razmotrivala ta stvar, in prišlo je soglasno do sklepa, delovati na to, da se gostilničarji na Kranjskem osamosvojijo. Naj se osnuje zadruga za vso Kranjsko in naj se kupi primerna večja pivovarna, ki bo mogla zadostovati vsem zahtevam tako glede množine kakor tudi glede kakovosti piva. Izvolil se je odbor, sestojč iz 20 članov, t. j. 5 za Notranjsko, 5 za Gorenjsko, 5 za Dolenjsko in 5 za Ljubljano. Ta odbor je v svoji seji dne 27. oktobra razmotrival stvar še natančneje ter prišel do zaključka, da je le ena pivovarna na Kranjskem tako velika, ki bi mogla zadostovati že sedaj večjim zahtevam in bi se jo o potrebi molgo razširiti na vse strani, ta je mengeška pivovarna. Izvolil se je odsek petih članov, kateri se naj za to zadevo kar najbolj zavzame in jo temeljito premišljuje. Ti gospodje so si te dni ogledali pivovarno z vsem posestvom vred ter soglašajo vsi v tem, da je priporočati nakup te pivovarne. Ako se pa hoče kaj kupiti, se mora imeti denarja. Da bo osrednji odbor vedel ali mu bo omogočeno se pričeti pogajati za

nakup, je sklenil razposlati vprašalne pole, da izve koliko deležev bi kupili tovariši. Da bodo tudi manj premožni lahko pristopili kot člani, se določajo deleži po 100 kron. Vljudno Vas prosimo, da tozadevno storite vse, kar more storiti marljiv obrtnik. Načelniki zadrug naj to stvar članom dobro pojasnijo in predložijo vsakemu poedinemu vprašalno polo v podpis. Kjer ni zadrug, naj skličejo zaupniki sestanek ali shode v ta namen; enako naj store tudi ugledni posamezni gostilničarji, katerim dopošljemo to okrožnico in nabiralne pole. Razdelite okrožnice med tovariše. Vsak naj stori svojo dolžnost ter nabira podpise. Ta akcija mora biti izvršena v 14 dneh. Pole je vrniti na naslov gostilničarske zadruga v Ljubljani. Pivovarna z velikimi posestvi in zaloganami vred bo veljala okrog enega milijona. Nihče ne more izgubiti, ker je vsa vrednost tu, nasprotno, čim več deležev bo kdo vzela, tem večji dobiček bo imel. Vsak udeležene pa bo lahko s ponosom dejal, da toči pivo svoje pivovarne in dela vendar enkrat sebi na korist, ne vedno za tujca. Torej živahno na noge!

Osrednji odbor.

r **Ustanovitev čevljarske zadruga za ljubljansko okolico.** Večina čevljarskih mojstrov ljubljanske okolice se je izrekla za ustanovitev zadruga. V nedeljo, dne 5. decembra, popoldan ob pol 2. bo v gostilni pri Moharju (prej pri Sajdelnu) poleg cerkve v Spodnji Šiški čevljarski shod, kjer se bo sklepalo o ustanovitvi čevljarske zadruga za ljubljansko okolico.

r **Jugoslovansko društvo v Egiptu.** V Aleksandriji so osnovali tamkaj živeči Hrvatje, Srbi, Slovenci in Bolgari skupno društvo, ki so jo krstili »Jugoslavija«. — Na men tega društva je: 1. da zbira svoje člane na zborovanja in zabave in da jih poučuje bodisi s čitanjem časopisov ali s predavanji; 2. da ne glede na vero in politiko skrbi za intelektualni razvoj svojih članov; 3. da snuje take ustanove, ki so sposobne, da moralno in materialno dvignejo vse Jugoslovane v Egiptu; 4. da preskrbljuje svojim članom službe v industriji, trgovini in v drugih strokah; 5. da pospešuje trgovinske zveze med Jugoslavi in ostalimi jugoslovanskimi pokrajinami; 6. da daje pojasnila glede trgovine; 7. da preskrbljuje zaupanja vrednim obrtnikom, podjetnikom in trgovcem potrebna denarna sredstva, in 8. da snuje ljudske in obrtne šole ter analfabetske tečaje. — Društvo si utemelji svojo knjižnico, ustanovi ljudsko kuhinjo za revne člane, kupi zemljišče za pokopališče in zgradi cerkev za katolike in pravoslavne, v kateri pa se mora božja služba opravljati v staroslovenskem jeziku, končno pa si društvo ustanovi tudi svoj list. Duhovniki in uradniki raznih držav smejo pač biti člani, ne smejo pa biti odborniki. Društvo se ne sme podvreči patronatu nobene države in podpore od držav sme sprejemati samo, ako se

dado brezpogojno. Ako se društvo razide, se društveno premoženje porabi v narodne namene v onih krajih slovanskega juga, ki so najbolj izpostavljeni tujemu navalu. — Bratom v Egiptu želimo najboljši uspeh pri započetem plemenitem in pametnem delu!

r **Konjerejski odsek** ima oddati eno plemensko kobilo pinegavske pasme v starosti pet let za polovico nakupne cene; istotako žrebico pol leta staro, pasme pinegavske. Kobila in žrebica se oddaste le zanesljivim konjerejcem, kateri se morajo zavezati kobilu, ozir. žrebico šest let obdržati in za pleme rabiti. Prosilec naj se zglase pri e. kr. kmetijski družbi v Ljubljani ali pa pri g. Al. Paulinu, e. kr. živinozdravniškem nadzorniku v Ljubljani, Janez-Trdinova ulica št. 2.

r **Konjerejski odsek** ima še oddati 7 plemenskih kobil angleške in arabske pasme, katere je kupil iz državne kobilarne. Starost 3—5 let, cena 300—400 K. Kobile se oddajo le zanesljivim konjerejcem, stanujočim v političnih okrajih Krško in Novo mesto. Prošnje je takoj vložiti.

r **Gasilski koledar za l. 1910.** je izšel. sestavil ga je zvezni tajnik Fr. Ks. Trošt, nadučitelj na Igu. Koledar stane okusno vezan samo 50 vinarjev. Čisti dohodek je namenjen ustanovi za gasilce, ponesrečene v službi, oziroma za njihove vdove in sirote. Poleg navadne koledarske vsebine obsega knjižica več sestavkov, ki bodo dobro služili gasilcem, kakor načrt pravil gasilnih društev, seznam gasilnih društev na Slovenskem, statistične podatke o »Slovanski gasilni zvezi«, življenjepisi načelnika »Gasilnega društva« v Postojni g. Matije Petriča, načrt prošnje za podporo na deželni zbor itd. Priporočamo slovenskim gasilcem, da si naroče ta koledar.

r **Tistim, ki plačujejo vojaško takso.** Po zakonu z dne 10. februarja 1907, drž. zak. št. 40 se morajo vsi vojaško-taksni obvezanci do prestanka svoje vojaškotaksne obveznosti vsako leto meseca januarja zglasiti pri tisti občini, ki imajo v njej dne 1. januarja tistega leta svoje bivališče. Oprostilo od osebnega dohodninskega davka ali od službene nadomestilne takse, ki ga je radi svojega 1200 K ne presgajočega dohodka ali iz drugih razlogov pričakovati ali ki je v prejšnjem letu nastopilo ne oprosti od dolžnosti zglasitve. — Zglasitev se sme izvršiti pismeno ali pa ustno. Pismena zglasitev se zgodi tako, da se pošljeta na občino dva, po vseh rubrikah s čitljivo pisavo in resnično popolnjena zglaševalna formularja. Zglaševalni formularji se dobivajo pri e. kr. okrajnem glavarstvu in pri občinskem predstojništvu (pri mestnem magistratu v Ljubljani) brezplačno. Pošiljatve zglasitev v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, so poštnine proste. — Zglaševalni formularji so urejeni tako, da se zganejo in adresirajo ter brez pismene-

ga zavoja oddajo na pošto. — Ustne zglasitve vpiše občina v oba zglasovalna formularja. — Zglasitve, ki se izvrše s posredovanjem tretje osebe, ne odvežejo tistega, ki se je dolžan zglasiti, od odgovornosti za izpolnitev njemu naložene zavezanosti. — Tistim, ki so se dolžni zglasiti, pa predpisane zglasitve ne izvrše v bistvenih točkah popolno, se sme naložiti denarna kazen do 50 K. Vojaško-taksni obvezanci, ki v svojih zglasitvah vedoma zakrivijo zamolčitve ali neresnične napovedi, zapadejo — v kolikor dejanje ne utemelji učina, ki ga je po občnem kazenskem zakonu kaznovati kot kaznjivo dejanje — denarnim kaznim do 500 K in ob posebno obtežujočih okoliščinah do 1000 K. Kadar denarnih kazni ni mogoče izterjati, se izpremene v zaporne kazni. — Vrhutega je političnemu oblastvu dano na prosto voljo, da takrat, kadar se zglasitev ne izvrši pravočasno, ali kadar se izvrši nepopolno na podstavi znanih podatkov ali podatkov, ki se uradoma doženo, takoj določi vojaško takso.

r **Ciankalijeve kroglice** so pretekli teden dobili nekateri generalštabni častniki letnika 1905, češ, da so to pilule za povišanje moške moči. Stotnik Mader, ki je dobil tako pilulo, je vzel to sredstvo in je bil pri priči mrtev. Policija je takoj uvedla strogo preiskavo, da izsledi pošiljalca strupenih kroglic. Sum je padel na nadporočnika Hofrichterja v Lincu, ki je bil aretiran. Toda vse kaže na to, da je bil ta sum samo navidezen in da policija le nima v rokah pravega kriveca.

r **Pečeni mački na zlati poroki.** V Rimskih toplicah je te dni obhajal restavratorec Wančura s svojo soprogo zlato poroko. Na slavnostni večer so zaklali tolstega purana. Ker se je v odprti peči prepočasni pekel, je gospa Wančura zadelala peč s pokrovom. Ko je čez nekaj časa pogledala v peč, je videla notri tri pečene živali: v sredi purana, na vsaki strani pa po eno mačko. Mački sta se gotovo mislili spraviti na purana, ker je bila pa peč pozneje zaprta, sta notri poginili žalostne smrti. Če so gosti pojedli vse tri pečene živali, o tem zgodovina molči.

r **V Krminu na Goriškem** ob glavni cesti se proda enonadstropna hiša, v kateri je dobro idoča gostilna. Pri hiši je njiva, veliko dvorišče in prostorna klet, ki bi bila pripravna za zalogo vina ali piva. Odpre se tudi lahko kakšna druga trgovina ter bi brez dvoma dobro nesla. **Slovenci, ne zamudite te prilike.** Pojasnila za prodajo daje gosp. Janko Garvas, nadučitelj na slovenski šoli v Krminu.

Dolenjski novičar.

Novice iz Karmela pri Št. Janžu.

d **Odmevi.** Naše zadnje besede v »Slovenskem Domu« so spravile Karmel iz

ravnotežja. Gospod načelnik cestnega odbora se je takoj v nedeljo zjutraj pripeljal iz Radeč v Karmel, kjer so si upali davkoplačevalci opomniti ga, kakšne dolžnosti ima kot načelnik. Oglasil se je tudi v rudniški pisarni. Menda je šel prosit rudnik podpore, da bi vendar enkrat spravil cesto v pravi red. Gosp. Papež pa se jezi, kako da mora imeti ravno on sovražnika, ki ga daje v časopise. Gosp. Papež, nismo vaš sovražnik, nasprotno, z onimi besedami smo vam hoteli le odpreti oči, da boste videli, česar dosedaj niste videli. Ali ni res vse, kar smo pisali? Oglejte si še enkrat svojo hišo okrog in okrog in našli boste vse na njej, kar smo pisali v »Sl. Domu«. Stopite mogoče še nekoliko dalje, in videli boste še več, o čemer pa za sedaj molčimo. Za nas je merodajno edino le mnenje onih slojev, ki jih hočemo braniti in jim pomagati. In delavci so odobravalni naše besede. Drugi pa, ki se jim dobro godi, pa so le spraševali in ugibali, kdo da je to pisal. Gospoda, **pametnemu** ne gre za to, **kdo** kaj piše, temveč **kaj** kdo piše, ali piše resnico. Ako nismo resnice pisali, storite svoje, ako je pa vse res, tedaj skušajte odpomoči vsem napakam, ki smo jih ožigosali, sicer vam ne bomo dali miru. Brez strahu in mirne vesti stojimo pred kritiko.

d **»Hudič kantino trese«.** O rudniški kantini se čujejo čudne stvari. Delavci nam pripovedujejo, da so našli v jedeh muhe, žeblje, lase in drugo nesnago. Menda je to vse namesto ocvirkov. Tudi jedi v splošnem niso zadovoljive. Kdor teško dela, mora imeti primerno hrano za ohranjenje svojih moči. Prva dolžnost delodajalca bi morala biti, skrbeti, da dobe delavci pošteno hrano. A v to ustanovljena kantina pri nas se na to nič ne ozira. V njej imajo privilegije le oni, ki se znajo njenemu osobju laskati. Ti dobivajo toliko mesa poleg boljših drugih jedil, da ga nosijo celo v službo, ostali ga pa še pri mizi nimajo kaj jesti. Precej časa so delavci molče trpeli to šikaniranje, kajti vsak protest delavcev je za nje tu precej nevaren. Pri nas se ne trpi nikakšnega lastnega mnenja; gorje onemu, ki bi si upal povedati kakšno resnično o našem rudniku in ravnanju z delavci, ker mu grozi takojšnja odpustitev iz službe. Končno so pa le povedali svoje mnenje o upravi kantine. Proces še traja. Vendar mi ne bomo mirovali, dokler ne dosežemo, da se bode smatralo tudi delavca kot človeka z vsemi pravicami. Zato zahtevamo tudi, da se nemudoma poskrbi, da se ustvari v kantini prave razmere in da se bode delilo **vsem delavcem enake** pravice. Kakšna uprava je v kantini, se vidi že iz tega, da ji je šentjanški mesar odpovedal preskrbovanje mesa, ker še tega menda ne more plačati; pač pa ga bode prodajal knapom kilogram 8 h ceneje. Ni čudno, da pravijo knapje, da »Kopriva kantino trese«, a on trdi, da jo hudič trese.

d **Vprašanje.** Gospoda načelnika cestnega odbora si dovoljujemo vprašati, ako je dovoljeno, privatnim osebam nalagati ob cesti kupe kamenja, da nastane nevarnost za potnike, pešce in voznike po noči? Ako to ni dovoljeno, ali je opazil to na svojem nedeljskem potovanju v Karmel te kupe ob leseni baraki tukajšnjega klerikalnega trgovca A.?

d **Beračenje.** Pred par dnevi je beračila tu Jurjeva Reza iz Hrušic za nov altar v Št. Janžu, kljub temu, da je stari altar v boljšem stanu, kakor ona sama in župnik. Za take stvari sedaj nimamo denarja, ker nam manjka sredstev še za življenje. Oglasi se naj takrat, kadar nam bodo klerikalni poslanci izposlovali zlate čase, kakor so nam ob času volitev na vsa usta obljubovali.

d **Iz Bele Krajine.** No, naši gospodje iz farovžov so se zopet v pravi luči pokazali, kar nas zelo veseli. Le tako naprej — ljudstvo bode kmalu obračunalo z vami. Njihovo pribežališče »Domoljub«, ki je krasna slika vse naše duhovščine, se je zopet oglasil. Pripoveduje o velikem prometu farovških posojilnic, zlasti semiške. Gospodje, kdo vam pa to odreka? Le eno vprašanje je za nas uvaževanja vredno in sicer: **Kdo ima od teh kmetskih stotisočev več koristi, vi ali kmet? Dejstva nam kažejo, da vsekakor vi!** Kajti za našega kmeta nimajo vaše posojilnice nobenega drugega pomena, kakor da nosi vam v farovž denar shranjevat, s katerim gospodujejo potem ti gospodje kakor se jim poljubi. Ali ni res tako? In dalje! Na gradškem shodu se je oglasilo k besedi nekoliko naprednih, samostojnih kmetov, ki uživajo splošno spoštovanje med prebivalstvom ter so zahtevali, da se nekatere, res žalostne razmere odpravijo. No, in tisti, ki se delajo po farovžih tako velike prijatelje kmetov, se sedaj po »Domoljubu« norčujejo iz teh govornikov. Kmetje, zapomnite si to, in vedite, da tako dolgo, dokler boste trobili v njihov rog, bode vse zlato, kakor hitro se bode pa hotel kateri postaviti na lastne noge in ne bode delal tako, kakor oni hočejo, potem bodo pa uporabljali tudi najbolj umazana sredstva, da bi ga uničili. Kaj so hoteli narediti s Maceletom in kako se sedaj norčujejo iz kmetskih govornikov, kako se norčujejo vedno iz vse časti vrednega in zaslužnega župana Klepeca in to samo za to, ker se ti bojujejo za pravice kmetov, katere oni teptajo z nogami. Taki so torej ti gospodje iz farovžev, ako se pokažejo v pravi luči. Zatorej, kmetje, proč od teh ljudi, v samopomoči je vaša rešitev! — V »Domoljubu« trdi nadalje neki kaplan, ki je doma nekje izpod Gorjancev, da je v Belo Krajini vode dovolj. Kmetje, pogledajte si dobro vašega velikega prijatelja. Med tem, ko ljudstvo Belo Krajine mnogo trpi radi pomanjkanja vode, ko morajo

skoraj povsod umazane in nezdravo kapnico piti, pa trdi ta, ki večji del Belo Krajine niti videl ni, da je v Belo Krajini vode dovolj. G. kaplan, pojdite si pogledat najprej koliko trpi ljudstvo radi pomanjkanja vode, potem govorite. Kje vse bode pa vodovod delan, to nam pripovedujejo že 50 let, pa še danes nimamo nič. — Da, da, ljudstvo vam zaupa in vam je tudi naklonjeno, saj za to si tako rado pripoveduje neko pripovedko o dveh kaplanih, izmed katerih je eden stal na straži — a to je bilo že davno — še pred škofovo brošuro. Kaj ne?

d **Odhod nadsvetnika Višnikarja iz Ribnice.** Celih 25 let je bil nadsvetnik Višnikar načelnik e. kr. okrajnega sodišča v Ribnici. Po 36letnem službovanju je šel v pokoj in se s 1. decembrom preselil v Ljubljano. Za časa svojega bivanja v Ribnici je bil tudi državni in deželni poslanec. Četudi se pod duhovskim vodstvom stoječi del prebivalstva ribniškega okraja ni ujemal s političnim delovanjem nadsvetnika Višnikarja, v enem je vse prebivalstvo ne glede na politične struje edino: da je bil nadsvetnik Višnikar **uzoren sodnik**, ki si je za ribniški okraj pridobil neveljivih zaslug. Storil je mnogo več, kakor je bila njegova dolžnost. Ves okraj pozna njegovo veliko skrb za nedoletne otroke in sirote in ves okraj ve, s kako vnemo je vedno skušal stranke izlepa poravnati, da jim prihrani stroške in zamudo časa. Nadsvetnik ni bil prebivalstvu samo **sodnik**, nego tudi **svetovalec** v važnih privatnih in javnih stvareh. Njegova soba je bila vsakemu vsak čas odprta, ker se ni držal uradnih ur, nego je bil ljudem vedno na razpolaganje. Pri obravnavah je nadsvetnik Višnikar dosegel čudovito mnogo poravnav, posebno pri služnostnih in lastninskih pravnih. Kolikrat se loti kmet zaradi 50 K pravde, ki ga končno velja celo do 500 K. Nadsvetnik Višnikar je s svojimi poravnavami strankam ribniškega okraja tekom časa gotovo prihranil svojih 200.000 kron in zatrl v kali mnogo jeze in sovraštva, rešil mnogim imetje in obstanek. Tega se zaveda vse prebivalstvo in hoče nadsvetniku Višnikarju svojo hvaležnost tudi izkazati. V četrtek so župani ribniškega okraja izrekli nadsvetniku Višnikarju svojo zahvalo. Med govorom je nadsvetniku Višnikarju kanila solza iz očesa in vsi župani so dobili rosne oči. . . Bil je to ginljiv prizor.

d **Iz Sodražice** nam piše somišljenik: Gospod urednik! Vest mi ne dopušča, da bi se ne dotaknil stvari, ki je za nas prav sramotna. Te dni sem videl, ko je hodil Franekov potnik po Sodražici in je skoraj pri vsakem trgovcu napravil dobro kupčijo. V trgu Sodražici se nahaja šest trgovin, a izvzemši dveh, se še vedno v vseh pridno razprodaja Franekov izdelek in to bolj pridno kakor slovenski. To je žalostno, a resnično, kajti v nekaterih trgovinah imajo samo toliko slovenskega iz-

delka, da ga lahko pokažejo, ako se ga zahteva; da bi ga pa priporočali ali razpečavali, tega jim pa še na misel ne pride. Taka je zavednost pri nekaterih trgovcih na deželi! Toda kaj bi imenoval trgovca na deželi, saj tudi pri trgovcih v Ljubljani ni veliko boljše. Znano mi je, da je manjši trgovec z dežele naročil pri trgovcu v Ljubljani izključno slovenski izdelek, ali dobil je polovico slovenskega, polovico pa nemškega. Takšni smo. Ni čuda, da se nam smejejo in nas zatirajo. Še bolj nas bodo, a tega smo si sami krivi. Prav isto je tudi z »Jugoslovansko drožarno« v Ljubljani, ki ima med trgovci tudi kaj malo zaslombe. In to ni prav. Če Slovenci ne bomo podpirali svojih podjetij in svojih ljudi, se ne bomo nikdar mogli gospodarsko osamosvojiti. Za to je tudi dolžnost trgovcev, da se ravnaajo po geslu: »Svoji k svojim.«

d **Iz Št. Ruperta** nam pišejo: Predzadnje nedeljo je naš g. župnik Mevec najprvo beračil za podružno cerkev, potem pa je začel udrihati po liberalcih, kako da je škof čisto nedolžen, liberalci pa so zakrivali s svojo zeleno knjižico veliko pohujšanje. Nedavno tega je hvali nemčurško »Kranjsko hranilnico« ter zatrjeval, da je »Mestna hranilnica ljubljanska« v največjem neredu. Ta hvalospev »Kranjski hranilnici« je umljiv, ker se sliši, da dobiva on kakor tudi njegov pomočnik kaplan Štrajhar posojilo iz nemške hranilnice. Neko tako posojilo so hoteli vknjižiti baje celo na kaplanijo, katera pa je last občine. To pa je občinski odbor še pravočasno preprečil. V nedeljo dne 21. t. m. sta sklicala gospoda tudi neki shod v kaplanijo, kjer so škofa žehlali. Ljudje, ki so bili na shodu, pravijo, da so govorniki take otrobe vezali, da kaj enakega ne grejo več poslušati.

d **Odlikovanje.** Pri e. kr. priv. unif. meščanski gardi v Kostanjevici so bili odlikovani s častnimi svetijami in icer za 40letno aktivno službo člani: Franc Jankovič, Jakob Černečič, Janez Skavič in Jože Stanič; za 25letno aktivno službo pa člani: Ivan Rabuse (poveljnik), Ivan Keržičnik, Anton Bizjak, Josip Cvelbar, Alojzij Hodnik, Anton Jankovič, Jože Jankovič, Ignacij Kalin, Karel Golob in Anton Gorenc. Slavnostna podelitev svetinj se je vršila v nedeljo 28. novembra t. l., ob kateri priliki so počastili odlikovance zastopniki novomeškega veteranskega društva in krške meščanske garde. V imenu občine je čestital odlikovancem župan Bučar.

d **Revizija trase** belokranjske železnice bo meseca decembra. Če pojde čez Stražni vrh, se bode nemški živelj še mnogo bolj okreplil. Saj so že zdaj padle Rodine in Talčivrh — (Ne Telečji vrh, ki je narejen po nemškem »Kälbersberg«). Talčivrh izvira od besede taliti se, tala zemlja, tali, (talči) vrh) — potem pojde pa še Stražni vrh, Otovec in morebiti celo Petrova vas.

Najugodnejša progga bi bila ona s predrom pri Smuku. Toda treba je edinosti!

d **Koncert na čast došlim porotnikom** je priredil dne 28. novembra novomeški salonski orkester v Čitalnici pri pogrnjenih mizah. Orkester je do polnoči neumorno in lepo izvajal lepe glasbene točke pod vodstvom gosp. Poula. Le še več takih koncertov!

d **Miklavžev večer** priredi novomeška ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Čitalnici dne 5. decembra. Ob 7. nastopi Miklavž s spremstvom, ob osmih se prične koncert salonskega orkestra. — Ker je namenjen čisti dobiček družbi sv. Cirila in Metoda in ker je vstopnina majhna (za odrasle po 60 h, za otroke po 20 h) bi bilo želeto, da bi prišli tudi iz okolice starši z otroki.

d **Električno razsvetljavo** bo vpeljala prihodnji teden bolnica usmiljenih bratov v Kandiji.

d **Porotne obravnave v Novem mestu** so trajale letos dva dni, t. j. 29. in 30. novembra. Prvi dan je sedel na porotni klopi 62letni Jure Čulik, kajzar iz Bubernarcev na Hrvaškem. Zagovarjati se je moral radi hudodelstva tatvine. Dne 7. avgusta je namreč čevljarski mojster Vine. Kompare pozno v noč šival. Okoli polnoči je slišal pri lekarnarjevi pristavi sumljivo ropotanje in šepetanje ter je zagledal tudi luč, ki je pa mahoma ugasnila. Ker so se že par let sem opetovano ponavljali v Metliki in njeni okolici vlomi in tatvine, si je takoj mislil, da so nemara zopet tatovi na delu. Potihem in previdno je poklical soseda Martina Molka, s katerim je šel gledat k lekarnarjevi pristavi, kjer pa že ni bilo nikogar več. Ko pa nekoliko poslušata in počakata, zaslišata šum in ropot v Molkovi pristavi. Potihem se priplazita do nje in zapazita Čulika, ko je ob luči ravno v neko rjuho grabil na podu se nahajajočo pšenico. Ko je videl, da je zasačen, se je spustil v beg ter tako hitro tekel, da bi ga Kompare in Molek nikdar ne bila dobila, če bi se ne bil izpodtaknil ob korenino in padel. Prijela sta ga in ga izročila orožnikom, dočim je njegov na straži stoječi tatinski tovariš, s katerim je bil Čulik malo preje govoril, pobegnil. Tekom preiskave so izvršili pri njem hišno raziskavo in našli čudovito veliko pokradenih stvari, n. pr. okoli 10 sekir, mnogo železnih drogov itd. Ker je bilo v zadnjih petih letih v Metliki in njeni okolici vedno kje vlomljeno in pokradeno, so sumili, da je izvršil vse te tatvine Čulik. Pokazali so vse pri Čuliku zasačene predmete vsem, ki so bili v zadnjih letih okradeni in ti so spoznali pretežno večino teh stvari kot svojo last. Čulikova žena in hči ste kot prič izpovedali, da Čulik že več let ni nič delal, temveč ponoči okoli hodil in zjutraj donášal tovore domov. Ko ste ga prosili in svarili žena in hči, je baje Čulik ponosno rekel: »Ni se treba bati za mene, imam dobro uho in oko.« Ljudski glas je ozna-

čil Čulika kot poglavarja večje tatinske družbe in pajdaša nekega Cindriča. — Porotniki so potrdili vsa stavljenja jim vprašanja in izrekli, da je Čuliku krasti prišlo v navado, vsled česar ga je obsodilo sodišče na sedem let teške ječe, poostrene vsake tri mesece z enim postom in trdim ležiščem. Metličani pa si bodo oddahnili — vsaj za 7 let. — Dne 30. novembra se je zagovarjal pred porotniki 50letni kajzar s Sela pri Ratežu J a k o b R a t a j tudi radi hudodelstva tatvine. Tudi njega označuje ljudski glas kot špijona večje tatinske družbe. Da si ložje ogleda lepe prilike, kjer bi se lahko okoristil s tujim blagom, prodaja arniko križem sveta in je tudi po Gorenjskem poznat ta mali mož črnih las in črnih živih oči ter dolgih brk. Ko je ponujal dne 9. novembra v Praprečah svojo arniko, je vzel na oknu Bobičeve hiše ključ vežnih vrat, odprl hišo in vzel iz denarnice, skrite v postelji 50 K denarja ter hitro odšel skozi gozd proti Št. Jerneju, odkoder se je popeljal z vozom v Ratež. Neumorni ratežki orožniki so ga pa hitro iztaknili in aretirali. Na podstrešju v prahu zakopano o našli železno škatljičo, v kateri so bili trije bankovci po 20 K. Nato je Rataj dejanje priznal, izgovarjal pa se je s pijanostjo. Porotniki so potrdili vprašanje glede tatvine, zanikali pa, da bi bil Rataj tat iz navade. Sodišče mu je prisodilo dve leti teške ječe, poostrene vsaka dva meseca s postom in trdim ležiščem.

d **Z dolenske strani** se ljudje, ki prihajajo v št. jakobsko cerkev v Ljubljani pritožujejo, da svetilke na stebrih poleg glavnega vhoda, čeprav jih je šest, nikdar ne gore. A vendar je tu navadno mnogo ljudi, ki bi radi čitali iz molitvenikov. — Dajte jim luči revežem!

Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Vidu nad Ljubljano.

g **Narodna zavednost** našega Klanfarja je zelo velika, tako, da spada Klanfar najbrže med tiste Slovence, ki se klanjajo nemškemu molohu, ako so se le s silo in težavo prinčili par nemškim besedam. Šentvidski lov je oddal pred par leti kar pod roko nemškutarju Galetu iz Zgornje Šiške. Klanfar je že vedel zakaj, raznih kimavecev se mu pa itak ni treba bati, saj jih je že dostikrat ugnal. Ker je naš lov dober in blizu Ljubljane, oddal bi se na dražbi gotovo za večjo ceno in to Slovincem, ne pa nemčurju. V bodoče zahtevamo odločno dražbo, pa tudi narodno zavednost od župana slovenske naše občine.

g **Ovaduhe** razne vrste v naši občini bo treba odlikovati po zasluženju in sicer se že danes razpiše natečaj na premovanje. Zlato kolajno zaslužita po našem mnenju v prvi vrsti Zabret in Klanfar, ki sta zoper g. Žirovnika vložila kopico nesramnih

ovadb. Vse te ovadbe so romale tja, kamor zaslužijo, namreč: v koš. Ker pa naravno prouzročajo take ovadbe mnogo skrbi in žalosti, so zasluge Zabretove in Klanfarjeve trajne veljave in jima gre vsakemu: zlata kolajna z vtisnjenima slikama hudiča in Belcebuba. Napis na eni strani: za ovaduštvo, na drugi: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Kdo je zaslužil srebrne, bronaste in bakrene kolajne, pokaže premovanje, čigar uspeh bo priobčen v »Slov. Domu«.

g **Zabretova ponesrečena nakana v Št. Vidu.** Predno je prišel naš sedanji neolikani in splošno nepriljubljeni župnik v Št. Vid, se skoraj noben človek ni zmenil za našo lokalno strankarsko politiko. Z nekako potrpežljivostjo so občani prenašali klerikalno nasilstvo in tlačanstvo ter sploh Klanfarja šentvidškega. Živa duša si ni upala naši klerikalni komandi prav nič ugovarjati, in to edino iz spoštovanja do duhovščine. Sedaj pa, ko naš prečastiti Tine tako nasilno besni in rohni, bodisi na prižnici ali v svojih uradih, ki hoče za vsako ceno naslikati in predočiti svojim podrepanikom ter sploh duševno malo razvitim občincem gotove, poštene, zmerne ter sploh značajne in samostojne može kot brezverce, je s tem izgubil v splošnem za duhovnika nepotrebno spoštovanje in zapanje. Dalje je tudi z to njegovo zlobno silo povzročil v Št. Vidu veliko protisilo, kajti ljudstvo tem bolj spoznava, da na možeh, ki jih on blati, ne najde nikakega sledu brezverstva, marveč le pravi kremeniti značaj ter vzor kmeta in obrtnika. Za to pa možje, kmetje in obrtniki, le tako naprej in otresite se vsi farovškega kurateljstva in v posvetnih rečeh bodimo samostojni. Kaj ne da, vsi dobro vemo, kako slab je tisti gospodar, ki ga stavi sodnija pod kuratorja, jaz sem prepričan, da se takega posestnika duševno in telesno ubije; takšen mož ni sploh za nobeno rabo več. Enako se godi oni občini, katere upravniki so pod farovško kuratelo. Torej pogledjmo samo malo in samo le v podobčinsko upravo vižmarsko. Tam načeluje v upravnem odboru bivši Šengarjev hlapec, vulgo Rahu z Vižmarij. Ta človek si dovoljuje v letne podobčinske upravne stroške celo izdatke za šperetovo žganje vpisovati, ki ga pri raznih prilikah, na primer pri nasipanju privatnih poljskih potov iz radodarnosti ali iz neke slasti do te pijače voznikom ponuja in na razpolago daje, kar pa večina voznikov odkloni. Samoumevno, da si ga ob tej priliki tudi sam privoščiči. Kajti splošno je znano, da v gostilnah tudi rad po tej kapljici sega. In take račune mu ob letnem računu kaki Jaklič prav rad odobri in zakaj neki ne, ako je človek deležen te kapljice? Kdor pa takega računa ne odobrava, ali še celo ugovarja, da špirit ne spada v občinske račune, je pa liberalec, brezverec, svobodomislec itd. Tako se zlorablja sv. vera. — O priliki bomo pa še opisali spomine iz

za Kraljičevega kozolca. Ali za to delo pa bi bil najboljši škof Anton Bonaventura.

g **Žalni psalm Judite na grobu Holofernovem.**

- I. K tvojemu grobu, o Holofern, pribežim v svoji bridkosti.
 - II. V grozi in trepetu spomnjam se ure, ko sem v peklenski strasti zavzdignila nad tvojo glavo orožje morilno.
 - III. Mogočen si, o Holofern, po smrti v delih svojih, in strašno je tvoje maščevanje.
 - IV. Velika je moja hudobija, in radi nje manjša se število mojih izvoljenih.
 - V. Iz slednje kaplje prelite krvi tvoje vstajajo junaki ter mi grozijo s strupenimi puščicami.
 - VI. Hudodelstvo moje vpilo je do neba, zato sem vržena v roke sovražnikom, ki me bičajo teden za tednom.
 - VII. Pridružile pa so se sovražnikom vse device in vdove ter me bičajo radi prezgodnje smrti Bogomile, hčerke moje.
 - VIII. Kakor hudournik, o Holofern, je tvoj duh, ki poplavlja vse moje nade.
 - IX. In kakor svitla luč je tvoj duh, pred katero beže in se skrivajo golazni.
 - X. In kakor čudodelni balzam je tvoj duh, po katerem spreslišujejo gluhi in spregledujejo slepi.
 - XI. Tvoj spomin je blagoslovljen v somišljenikih tvojih, in tvoja slava raste od dneva do dneva.
 - XII. Moje roke pa so oškropljene s krvjo in krvave ostanejo na vekov veke.
- Amen.

g **Čitalnica v Spodnji Šiški** priredi v nedeljo ob 7. zvečer pri Moharju »Miklavžev večer«. Darila, namenjena otrokom, sprejema gosp. Mohar do nedelje opoldne. Prostovoljna darila revnim otrokom se hvaležno sprejemajo.

g **Iz Poljanske doline.** Trezno misleči ljudje se v Poljanski dolini čudijo, da tiska katoliški časnik pod uredništvom katoliškega duhovnika taka obrekovanja in laži, kakor zadnji »Domoljub«, katerih se še celo dopisnik sramuje ter je svojim otrokom rekel, da ni on pisal. Pa Boga naj zahvalita dopisnik in tudi bivši župan Pintar v Javorjah, če ju je Bog obdaril res s taveliko žlico z razumnostjo in učenostjo. Sedanji župan res ni tako izvežban kakor prejšnji, vendar on je mož-poštenjak od nog do glave. Ako bi mu tudi izgotovila njegova žena Micka poselske knjižice, vendar je vodil sejo, katero omenja dopisnik, ker je zapisnik seje podpisal za županom najprej prejšnji župan Pintar. Sedanji župan res ni tako imenitna osebnost kakor prejšnji župan Pintar, ki je zadrževal pri prvi občinski seji, da je zapupni mož deželnega odbora ter poznan z deželnimi poslanci, in kar on poroča, da se po njegovih svetih ravnaajo. Popolnoma

resnična ta njegova trditev že ni, kakor se je izkazalo. Videlo se bo v kratkem času še bolj, ker pričela se bo megla njegovega gospodarstva, ne pa mračnjaštva razganjati menda pri seji občinskega odbora dne 5. decembra 1909, ko se bo na podlagi zapisnikov pregledalo, kako se je v teku treh let njegovega županovanja naredil dolg v znesku nad 13.000 kron (trinajsttisoč kron) vzlic visokim občinskim nakladam in sicer mnogo tudi brez dovolitve občinskega kakor tudi deželnega odbora. Takrat si bo bivši župan Pintar mislil, da se ne razganja samo megla, temveč da se tudi bliska in grmi. Ko se bo pa vršila revizija občinskih računov zadnjih treh let od visokega deželnega odbora, šele potem se bo videla resničnost ali neresničnost njegovih besedi.

g Z Jesenie nam pišejo: Zmešalo se je »Slovenčevemu« dopisniku »Jeseniških novic«. Na noben način ne more pozabiti, da se je igra »Anica«, delo gosp. Pibrovca, predstavljala pri Jelenu na Savi in ne v »Delavskem domu«. Špicar in Pibrovec in Pibrovec in Špicar, ta imena delajo preglavico sedaj našim klerikalcem. In zakaj bi se tudi ne jezili? Ko bi bila ta dva gospoda priredila igro v »Katoliškem domu« in bi bila namesto Ciril - Metodovi družbi naklonila čisti dobiček za afrikanške zamorčke, o, potem bi bilo pa vse dobro. In pa duhovniki niso več taki, kot bi morali biti, to, to jih bode. Zakaj pa niste več taki, kot bi morali biti? Včasih so se nahajale po vaseh na deželi stare babnice, ki so obrekovale in natolcevale poštene ljudi, sedaj pa že ta posel opravljajo razni naduti kaplani. Včasih je bil pošten človek varen pred raznimi škodoželjniki, dandanes je pa to vse drugače: ako nimaš na vratu obešene vsaj tri različne škapulirje, štiri žegnane svetinje, Marijino kolajno in Čukovo znamenje, gorje ti! Prav po katoliško je treba takega človeka spraviti ob dobro ime. Ako pa se ga ne more drugače oblatiti, pa se mu naprti narodno izdajstvo. Toda, ne boš kaše pihal, Jaka! Mi Jeseničani se še prav dobro spominjamo zadnjih občinskih volitev, ko je rimsko-katoliški župnik Zabukovec reševal Petrovo skalo in slovensko ljudstvo v objemu nemških protestantov! Prav dobro še vemo, kako ponosno je nastopal rimsko-katoliški kaplan Čuk v družbi nemškega žida Löwa, za slovensko stvar menda, kajne da? Da, da, če ima enkrat človek tako kosmato vest, kot naši klerikalci, potem je pač potrebno, da vpije, kakor tisti tat, ki je tekkel čez trg in je vpil: »Primité tatu, držite ga!« Hudomušni Jeseničani pravijo, da zato tako vpije in podtika narodno izdajstvo poštemim Slovencem, ker bodo menda kmalu zopet občinske volitve in judeževi groši bodo gotovo zopet na razpolago. Potem se pa naši klerikalci še čudijo, če ljudstvo pravi, da duhovniki niso več taki kot bi morali biti! Stari ljudje pravijo: »Po farjih je prišla vera gor, po

farjih bo šla tudi dol.« In res bo nemara tako!

Baron Bornov lovec ustrelil kmeta.

Iz Begunj nam pišejo: Tukaj se je zgubil dne 23. septembra t. l. Jakob Rožič, tukajšnji 20letni posestnik. Šel je na Begunjšico po kosilno orodje, ki ga je rabil par tednov prej pri spravljanju sena. Šel je in ni ga bilo več nazaj. Ljudje so sprva mislili, da je kam odpotoval, a ko se le ni vrnil, so ga začeli iskati po Begunjšici in ob sosednjih gozdih. Toda najti ni bilo nobenega sledu. Okrajno glavarstvo je nato ukazalo novo rešilno akcijo. Preiskavi so še enkrat vse gorovje ob Begunjšici. Tudi ta akcija ni imela uspeha in zdelo se je, da ne bo mogoče dognati, kam je izginil Rožič. A pregovor pravi: Nič ni tako skrito, da bi ne bilo kdaj očitno. Tako se je zgodilo tudi v tem slučaju. Oblasti se je namreč javila priča, katere izpoved je postavila skrivnostni slučaj v jasno luč. Ta priča je pravnik Šink. Ta je bil 24. septembra v Vilfanovi koči »Slovenskega planinskega društva« na Begunjšici. Tu se je sešel z Rožičem, ki je imel flobertovo puško. Šla sta kakih šest metrov po Begunjšici po lovu barona Friderika Borna. Tukaj sta nekaj časa stala na skali in uživala krasen razgled, ki se nudi z Begunjšice. Jakob Rožič je zapazil krasno planinko ter splezal po pečevju, da jo utrga. V tem trenutku je počila puška kakih 150 korakov nižje. Kroglja je frčala mimo glave gosp. Šinka, ki se je prestrašen zgrudil na tla. Nato je strel počil drugič in Jakob Rožič se je prekuenil po pečevju in je padel v globočino. Gosp. Šink je opazil spodaj Bornovega loveca, ki je puško nameril nanj. Gosp. Šink je planil pokonci ter bežal preko skalovja po Begunjšici proti Zelenici in odtod domov. Ker je menil, da je bil Rožič samo lahko ranjen, je o dogodku molčal in se par dni kasneje napotil na Dunaj, kjer je končal svoje juridične študije. Prišedši na Dunaj, je gosp. Šink zvesto prebiral slovenske časopise, ki bi kaj poročali o ustreljenem ali ranjenem Jakobu Rožiču. Ker pa ni bilo o Rožiču nobene vesti v listih, je mislil, da je ta le lahko ranjen, zato ni dalje govoril o stvari. Ko pa je sedaj po preteku dveh mesecev čital, da Jakoba Rožiča ni nikjer, je takoj naznanil okrajnemu glavarstvu v Radovljici svoj doživljaj meseca septembra na Begunjšici. To je takoj stvar oddalo okrajnemu sodišču, ki je takoj odredilo strogo preiskavo. Dne 28. t. m. je bil komisijski ogled na mestu uboja. Baron Bornovega loveca Eisenparta je sodišče dalo aretirati in ga pripeljati na lice mesta. Lovec je sicer obstal, da je streljal na Rožiča in Šinka, ni pa hotel povedati usodnega kraja, marveč se je trudil komisijo izvabiti daleč s kraja umora na drugo stran. Ker pa je Šink točno označil okolico, kjer je bil Rožič ustreljen, se ko-

misija ni dala speljati na led. Kmalu nato so našli J. Rožiča mrtvega — brez glave. Truplo so pripeljali v Begunje. Tjakaj je prišla tudi komisija z morilcem Eisenpartom. Ljudstvo je bilo silno ogorčeno. Dajalo je duška svojemu ogorčenju v izrazih, ki jih tu radi državnega pravdnika niti navesti ne moremo. O teku preiskave bomo še poročali.

Notranjski novičar.

n Za »Sokolski dom« v Postojni so darovali: gdč. Draga Gartnerjeva nabrala v veselem krogu Postojnčanov v Planini 10 K 60 h. Živela! Na zdar!

n Pravila društva »Sokolski dom« v Postojni je deželna vlada potrdila. Prijavilo se je že dokaj ustanovnikov, ustanoviteljev in rednih ter podpornih članov. Novemu društvu želimo obilo uspeha; naj bi mu pristopil vsak zaveden Notranjec, osobito Postojnčini, naj živi doma ali v tujini! Bratje Sokoli, na delo! Na zdar!

n Postojnski farovž ne služi več svojemu namenu, ampak je tudi pribežališče raznih slabostojčih zavodov, kar nam znači novi napis na farovžu »Kmetška hranilnica in posojilnica«, ki ni mogla več prenašati najemščine v gosp. Kendovi hiši, ampak so jo modri naš oča Čufar in kaplana Ažman in dr. kar čez noč prenesli v farovž. Sedaj bode kmalu premalo prostora za vse te urade in bode morala faranov farovž zidati. Oh, kako so gospodje nunci praktični!

n Na Blokah so imeli preteklo nedeljo shod, na katerem sta škofa prala Mramor in dr. Pegan. Shod je bil prav klavern, čeprav so Mramorjev očka izpred cerkve naganjali ljudi skupaj. Ljudje so topo poslušali klobasanje obeh govornikov in bi se tudi molče razšli, če bi Cvirnov France in mežnar Tone s kričanjem in vpitjem ne bila razgrela nekatere poslušalce. Uspeha ni imel shod nobenega, zakaj ljudje so se razhajali glasno govoreč, da bi morali nastopiti drugi gospodje, da bi mogli oprati umazanega škofa.

n Čuki so imeli na Blokah preteklo nedeljo neko igro. Nastopali so tako, kakor srajčniki, ki si delajo snežnega možička. Čuki so tudi dobili prirastek: priletel je k njim iz Runarskega neki Jeršinoveček, ki se je kar preko noči prelevil v čuka. Prihodnjič bomo morda kaj spregovorili o tem najmlajšem čuku in o sovinem gnezdu, kamor zmeraj letajo čuki.

n Klerikalni poslanec Drobnič kot žaljivec in razžaljencec. Pod tem naslovom piše »Slovenski Narod«: France Drobnič, ki je po milosti klerikalne stranke postal nesposoben zastopnik Notranjske v deželnem zboru, je nekaj časa sem tudi župan v svoji domači občini. Mož, ki je sicer po milosti drugih, ne vsled svoje sposobnosti splezal do dostojanstva župana in deželnega poslanca, se seveda čuti silno mogočne-

ga in da kaj rad to svoje »dostojanstvo« obcutiti svojim soobčanom. Pred kakimi tremi tedni je prišel Drobnič nadzorovat cesto k Sv. Trojici ter naletel tam na naprednjaka Štefana Kovačiča. V razgovoru je jel zabavljati na prejšnjega podžupana Palčiča, češ, da je pač jemal denar za popravilo občinske ceste, ni pa izvršil teh popravil. Kovačič se je seveda zavzel za Palčiča ter zavrnil odločno Drobničeva neosnovana očitanja. To seveda Drobnič, ki se smatra za takšnega gospoda v občini, da mu ne sme nihče ugovarjati, ni bilo po volji. Kakor petelin na gnoju se je razkoračil ter jel kričati: »Kdo pa si ti, ki mi upaš ugovarjati. Ali veš, kdo sem jaz?« — Kovačič je mirno odgovoril: »I kajpada vem. Pri hiši se pravi po domače pri Mramorju, a ljudje ti tudi pravijo »kravji mešetar«. — Ta mirni odgovor je spravil Drobnič popolnoma iz ravnotežja, da je jel kakor besen kričati: »Slepar, lump, brezverec, večjega osla ni na svetu, kakor si ti.« In bil bi se Kovačič dejansko lotil, ako bi se le - ta ne bil umaknil zbesnelemu možakarju. — Par dni kasneje pa je dobil Kovačič obvestilo, da ga bo Drobnič tožil radi razžaljenja časti. Kovačič se tega obvestila ni ustrašil, misleč: ako Drobnič toži mene, bom pa tudi jaz vložil proti njemu tožbo, saj imam več vzroka biti razžaljen, kakor on. Napotil se je v Ljubljano k odvetniku, a tu je izvedel, da bi bila tožba proti Drobniču brezuspešna, ker je le-ta kot deželni poslanec — imun. Ako se je torej hotel izogniti velikih stroškov, ki bi jih povzročila obravnava z dvema odvetnikoma v Ložu, se je moral skušati poravnati. A kaj je storil Drobnič, v svesti si, da se njemu za njegove žalitve ne more priti do živega? Po svojem odvetniku dr. Peganu je sporočil, da odstopi od tožbe samo pod pogojem, ako Kovačič plača za cesto pri Sv. Trojici 100 K, za katoliško izobraževalno društvo na Blokah 50 K in za stroške 18 K 85 h. Ne vemo, ali se je poravnava med Drobničem in Kovačičem sklenila, to pa vemo, da kaže postopanje proti Kovačiču tako Drobnič, kakor njegovega zastopnika dr. Peganu v zelo čudni luči. Drobnič je najmanj toliko kriv, kakor Kovačič, a ker je Drobnič v srečnem položaju, da se mu radi njegovih žalitev ne more lahko priti do živega, je nastavlil svojemu nasprotniku nož na prsi, grozeč mu: »Ali mi daš, kar zahtevam od tebe, ali pa ti sunem nož v prsi!« Ali se katoliški mož dr. Pegan ne zaveda, da je tako postopanje, ako se ga sodi tudi s strogo stvarnega stališča, naravnost **nemoralno**? Sicer pa dokazuje to postopanje še nekaj drugega. Klerikalei vedno hlinijo velikansko ljubezen do kmeta. Dejanje, ki sta ga zagrešila Drobnič in Pegan proti kmetu Kovačiču, pa izpričuje, da je ta klerikalna ljubezen do kmeta samo pesek v oči. Ako se namreč kmet slepo ne pokori klerikalcem, so takoj pripravljeni, odreti ga do kosti.

n **Imenovanje.** Rudarski svetnik g. Josip Koršič v Idriji je imenovan za nadsvetnika.

n **Iz Erzelja pri Vipavi.** Dne 18. novembra smo imeli občinske volitve. Klerikalei so na vso moč agitirali in da bi dobili vsaj nekaj naprednih volilcev na svoje limance, so obljubili, da bodo v zahvalo vsem, ki bodo volili z njimi, na dan volitve zaklali tolsto svinjo. Res so zložili denar za svinjo, jo kupili, ali oj žalost! — na predvečer volitve jim je svinja ušla in na dan volitve so se zbal, pa so raje ostali doma. Zmagali so na vsej črti napredni kandidati. Klerikalei so poparjeni in so se pritožili zoper izid volitve. Tudi svinje niso našli. Ujeli so jo Gabreci. — Da proslave zmago naprednih kandidatov, so priredili tukajšnji fantje dne 21. novembra veselico s plesom, ki je uspela nad vse sijajno. Klerikalei, poparjeni vsled popolnega poraza pri volitvah, so prišli na ples vinjeni in hoteli delati zgago, a so morali oditi z dolgim nosom. — E d e n i z m e d d e v e t i h.

n **Obsojen tat.** Pri lesnem trgovcu Ernestu Hiengu na Rakeku je za delavca služil 5letni Matija Stržaj. Moža je pa poštenost minula, kajti v mesecu juliju, avgustu in začetkom septembra t. l. je izmaknil svojemu gospodarju iz zaprtega denarnega predala v večkratnih ugrabkih 836 K 33 h, kar sam priznava. Od tega denarja je dal svoji ženi Mariji 200 K, da jih naloži v hranilnico, 110 K 40 h je pa dal, da je za nje kupila opravo in perila. Poslovodja Janez Rajt je imel takoj sum na obdolženca, ker so mu delavci pravili, da jako potratno živi, kajti nakupil si je obleke, zlatnine, plačal nekaj dolgov in tudi po gostilnah je dobro trošil. Obdolženka Marija Stržaj taji vsako sokrivdo. Glede denarja pravi, da si ga je prihranila od svoje dote, končno pa le priznava, da ga ji je dal mož. Pri hišni preiskavi po orožnikih je letela k svojemu očetu, in ga prosila, naj pove orožnikom, da ji je pred kratkim časom izplačal doto. Orožniki so pri hišni preiskavi našli tudi železno kladivo s črkama M. G., ki je bilo last Matije Gabrenje. O tem kladivu pa pravi Matija Stržaj, da so ga lausko leto popustili pri njem vojaki, kar pa ni res. — Porotniki so spoznali Matijo Stržaja krivim hudo delstva tatvine in sodišče ga je obsodilo v štiriletno ječo. Njegova žena je bila oproščena soudeležbe pri tatvini.

Ameriške novice.

Slovenske žrtve eksplozije v Ameriki.

Slovenski rojak M. Komp piše iz La Salle o strašni eksploziji v premogokopu Cherry to - le:

Sporočati imam o največji nesreči v premogovih rovih v zgodovini države Illinois, ki se je pripetila dne 13. novem-

abr popoldne v mestecu Cherry, ležečem 13 milj proti severozapadu od mesta La Salle. V imenovanem mestecu je premogorov od St. Coal Co., Pa, katerega so izvršali nekako pred sedmimi leti. V tej jami ni sreče, a se je dobro delalo in precej zaslužilo. Mestece je raslo jako hitro in mnogo naših rojakov je služilo kruh v tem rovu, v katerem je delalo okrog 565 premogarjev raznih narodnosti.

V soboto, dne 13. novembra proti večeru pa nas je iznenadila strašna novica, da rov v Cherry gori, da so skoro vsi premogarji v jami ostali in da zanje ni več rešitve. Ker je mnogo naših rojakov v tem rovu delalo, je nas ta novica toliko bolj pretresla.

Dne 14. novembra sem šel na lice mesta, da vidim in poizvem, koliko je naših rojakov ponesrečenih. Strašen, srce pretresujoč prizor se mi je nudil v onem nesrečnem mestecu. Polno ljudstva z žalostnimi in prestrašenimi obrazi; jok in krik nesrečnih žena in otrok — vse to je nepopisno. V neki mali sobi sem našel naše slovenske nesrečne žene z otroci (bilo jih je kakih 10) v nepopisnem joku in tannanju. Kar se je dalo, smo jih tolažili, pa v takih slučajih se tudi trda srea tajajo in besede zmanjkujejo. Kolikor se je dalo poizvedeti, je 18 naših rojakov v jami, ki so gotovo vsi mrtvi, — nič manj kot 16 od teh je oženjenih!!

Imena ponesrečenih so:

Fran Jakše, Martin Rebsel, Josip Rebsel, Jernej Lindič, Anton Pavlin, Josip Ermakora, Anton Vesei, Fran Retelj, Pavel Zaje, Matija Gril, Martin Ovsek, Daniel Ovsek, Ivan Kavš, Josip Pirh, Peter Bregar, Anton Krvana, Ivan König; za ime osemnajstega nisem mogel poizvedeti.

Kakor rečeno, delalo je v tej jami okrog 565 mož, izmed katerih so vsi razun 180 morali unreti, ostalih 385 je še v jami gotovo mrtvih. Zatrjuje se tudi, da jih je v rovu še do 460, kajti natančno število še ni dognano.

Kakor se zatrjuje je ogenj nastal tako, da je nekemu delavcu svetilka eksplozirala in se užgala, nakar so pričele podpore goreti in temu so sledile plinove razstrelbe. Gotova resnica pa je, da so takim nesrečam krivi lastniki podjetja, kateri se ne brigajo za drugo, kakor da spravijo kolikor mogoče več premoga ali rude na površje, da se njih milijoni tembolj množijo. Koliko pa življenja s tem pokončajo ubogim trpinom in koliko revščine povzročijo vdovam in sirotam, to jim je deveda briga. Za varnost delavcev se ne skrbi prav nič.

a **Smrtna kosa.** V Roundupu, Mont., je ubil neki Janez Jemenov v prepiru Jakoba Dobraveca, doma iz Smlednika na Gorenjskem. Pokojnik je bil član Slovenske narodne podporne enote.

a **Nove podružnice »Družbe sv. Cirila in Metoda«.** V Calumetu Mich. so ustanovili 6. ameriško podružnico »Družbe sv. Cirila in Metoda«. Do sedaj že šteje 75 članov. V odboru so: Fr. Schweiger, predsednik; Jos. Češarek, tajnik; M. Žunič, blagajnik; v nadzornem odboru pa so: župnik Klopčič, Mat. Kobe, Iv. Plut in Peter Belopavlovič. Tu se snuje tudi ženska podružnica. V Evelethu Minn. ustanove 7. podružnico. Že sedaj se je prijavilo 30 članov.

a **Ponesrečil se je v Shoboygunu, Wis., I. Vidmar iz Senožeč na Notranjskem.** V istem kraju je tudi umrl Jožef Mrgole. Pokojnik je bil član podpornega društva. — V Jolietu je umrl 56letni Matija Pašič, doma iz Vrtače pri Semiču. V Ameriki je bil že okrog 20 let. Pokopal ga je slovenski župnik Šusteršič.

a **Protestantski pridigar deluje med slovensko naselbino v Clevelandu.** Bajce je pridobil več Slovencev na svojo stran. Ti so izstopili iz katoliške cerkve in se sedaj imenujejo »kristjane sv. pisma«.

a **Slovani v Ameriki.** Slovanov v Ameriki je 5 milijonov. V Združenih državah je okoli 500.000 Čehov, 500.000 Slovakov, 2 milijona Poljakov, 400.000 Hrvatov in Srbov, 460.000 Rusov, 105.000 Slovencev, 80.000 Bolgarov. Poleg Združenih držav živi okoli 1 milijon Slovanov v Južni Ameriki. Ta statistika je videti zelo nepopolna.

Gospodarstvo.

gd **Beseda o betonu.** Iznajdba betona spada med najpomembnejše dogodke v razvoju stavbinstva in zadobiva beton v vsem praktičnem življenju čedalje večji pomen. Danes je že ni stavbe in naprave, pri kateri bi betonski izdelki ne igrali svoje vloge. Vsak kmetski gospodar že rabi betonske izdelke, prav ta potreba je rodila solidno narodno podjetje »Kranjska betonska tvornica Tribuč & Ko.« v Ljubljani. Že v starodavnih časih so stavbeniki iskali sredstev, da bi napravljali na umeten način material, ki bi bil boljši in cenejši kakor naravni kamen. Stari Rimljani so mešali vulkanične kamne s pogašenim apnom in peskom ter to mešanico, ko je bila strjena, rabili za napravo fundamentov in kanalov. Pozneje so stavbeniki to opustili in pozabljena je bila stvar mnogo stoletij. Pred kakimi 90 leti je zopet nastalo prizadevanje dobiti umetne kamne. Tedaj so poznali samo takozvani romancement. Svojstva romancementa so pa taka, da je iz tega cementa narejeni beton pač pod vodo porabljen, drugače pa da hitro razpoka. Iznajdba portlandcimenta je betonsko industrijo velikansko povzdignila, kajti sedaj je postalo mogoče fabricirati betonske izdelke za vse mogoče potrebe. Pristopila je tudi kemija in iznašla mnogo snovi in pomočkov, vsled katerih se lahko da betonu take lastnosti, da v

vseh strokah stavbinskega značaja čedalje bolj izpodriva umetni kamen. Iz betona se delajo danes cevi za vodovode in kanalizacije, delajo se iz njega vse vodne stavbe, delajo se korita in ograje, stopnice, plošče za tlak v hišah, delajo se ornamenti, nagrobni spomeniki, stolpi in mostovi, da, cele hiše in velike tovarne so že zgrajene iz betona. Poraba betonskih izdelkov je toliko bolj priporočljiva, ker so ti izdelki znatno cenejši kakor če so napravljeni iz naravnega kamna. Kdor rabi kakršnekoli betonske izdelke, temu bodi toplo priporočena tvrdka »Kranjska betonska tvornica Tribuč & Ko. v Ljubljani.

gd **Stavba kolinske tovarne za cikorijo v Ljubljani** bo kmalu popolnoma dogotovljena in začetkom decembra se bo tam začelo že delati. To podjetje smo v resnici prav zelo potrebovali; imeli smo sicer svojo »Jugoslovansko tovarno«, ki je izdelovala priljubljeno Ciril-Methodovo in Zvezdno cikorijo, pa ona ni mogla zadoščati vsem potrebam. In tako je marsikatera slovenska rodbina kupovala tuje izdelke, mesto da bi podpirala domačo stvar. Kolinska tovarna bo opremljena po najmodernejšem načinu, zadoščala bo v vsakem oziru popolnoma in zato bodo slovenske gospodinje segale pač edinole po »Kolinski cikoriji«, tuje izdelke pa bodo dosledno zavračale.

gd **Prezimljenje zelenjave.** Ako hoče pridelovalec zelenjave kaj prisluziti, mora svoje pridelke sam nositi na trg in jih ne prodajati prekupcem. Jeseni je dovoz zelenjave na trge tako velik, da se mnogokrat vkljub nizkim cenam skoro nič ne proda, dočim je par mesecev potreba velika in se plačujejo dobre cene. Treba torej zelenjavo dobro shraniti. Stori se to na razne načine, dasi je navada prezimljenja zelenjave, žal, šele malo razširjena; navadno se pusti pridelke v jeseni shraniti, a na spomlad bi se lahko tako drago prodali. Prezimuje se razna zelenjava na različne načine in ne gre vse spraviti v en prostor. Splošno pa velja pravilo, da se sme shraniti le popolnoma dorasla in ob suhem dnevu spravljena zelenjava in da se mora ravnanje z njo pri spravljanju odnoso prevažanju čimnajtejši skrbno; slabe kvalitete in pa zelenjave, ki ni razvita, ki je pohabljena ali pokvarjena, se ne splača shranjevati. Hren in čebula ostaneta najboljša, če se jih pusti na mestu; pokrije se ju, če se ju hoče izdreti, ko je zemlja zmrznjena, s 30 cm visoko plastjo listja. Listje je sploh dragocen material za shrambo zelenjave, peteršilja, špinače; včasih se drži pod tako listno odejo celo endivija in salata in se jih lahko vsak čas rabi. Ohrovt, kodrasto zelje itd. prenašajo še precej mraza, vendar ni priporočljivo, jih prezimovati na prostem, ampak se naj dajo na zavarovan prostor, kjer se pokrijejo z deskami in tako obvarujejo proti snegu in močnemu mrazu. Zelje je občutljivejše proti mrazu; ako ga hočeš shra-

niti na prostem, se priporoča, s koreninami izdrte grme oploziti drug čez drugega na suhi tratini in tam v obliki strehe ali koničasto narejene kupe pokriti s slamo in potem z zemljo. Tudi kodrasto zelje in nadzemljico lahko shraniš na podoben način; samo daj glave navzdol, da lahko voda brez škode odtaka. Pri nadzemljici je boljše, če slame niti ne daš, ampak samo zemljo. Tako ne postane nikdar kocinasta in se drži dalje, kakor v kleti ali podobnih shrambah. Cvetni ohrovt, zelena, mrkvice, redkev, podzemljica, endivija in druga zelenjad se shrani ali v globokih zemeljskih shrambah ali v zaprtih prostorih. Shrambe se z deskami in potem s slamo, listjem, zemljo itd. tako zakrijejo, da ne more mraz vanje. Zelenjad se znotraj v zemljo ali pesek dobro zakoplje, le cvetni ohrovt in endivija se morata, ko ni mraza, prezračiti, da se obvarujeta plesni in gnilobe; druga zelenjad se v shrambi popolnoma z zemljo pokrije in prostor ostane zaprt. Tudi v dobri, suhi kleti se lahko zelenjad zakoplje v suh pesek ali zemljo in tako prezimi, vendar se ne sme v isti prostor dajati smrdečih snovi (petrolej, sir itd.). Najboljše je seveda, če se za vso zelenjavo zgradi poseben prostor za prezimljenje. Stroški za to niso posebno veliki, izplača se pa tak prostor sčasoma s tem, ker se pridelki dobro ohranijo, izguba je manjša, delo lažje in imaš k zelenjadi vsak čas pristop ter lahko nadzoruješ nje konserviranje. Taka shramba lahko služi tudi za prezimljenje čebule, vendar jo treba pred shranjenjem dobro presušiti. V takih pred mrazom varnih prostorih se tudi buče držijo več mesecev. O. L.

Konserviranje lesa.

(Dalje.)

Pri lesenih stavbah, pred vsem v slučajih, kjer razpad lesa mnogo škoduje, napravljajo mnogovrstne težkoče in se les teško nadomesti z drugo surovino, se je pomislilo na primerno obvarovanje lesa pred razpadom in kmalu so se začeli vrstiti številni poskusi v tej smeri.

Velika uporaba lesa, kakor prago pod železnični tir, brzojavnih drogov, je povzročila imeniten korak h konserviranju in ravno one so bile, ki so ga tudi povspesevale. Umevno je, da je težnja takih podjetij, s posebnim ravnanjem lesa podaljšati njega dobo, dražje in redkejše lesne vrste, kakor hrastovino, nadomestiti z drugimi cenejšimi in hitreje rastočimi lesenimi vrstami.

Obe prizadevanji pa je doseči le s prepiranjem lesa s takimi sredstvi, katera zadržujejo razrušbo, ki nastopi deloma vsled vplivov atmosfere (zraka), deloma vsled ležanja v vodi ali vlažni zemlji.

To posebno ravnanje lesa, v katerokoli svrhu služečega, imenujemo **konserviranje**, ohranitev lesa.

Ono ni le važno, da ohranja gozdove, da zadržuje pretečo nevarnost primanja lesa, nego tudi iz finančnega stališča, kar je gotovo glavna stvar.

Prve začetke konserviranja lesa vidimo na prim. v opalenju, t. j. površnem pooglenju, kar je že iznajdba davnih časov; tudi konserviranje v podobi prevlek, kakor z barvami, oljem, laki in drugimi snovmi, dalje odbijanje z kovinskimi ploščami, poliranje i. dr., se je rabilo v pradednih časih; znano je, da so že stari Rimljani zavarovali les proti lahkega vnetju vsled ognja s prevleko iz jesiha in gline, kar je prištevati tudi v okvir konserviranja. — O rednem konserviranju pa je govoriti še le od leta 1705, ko je kemik Homberg navajal kot ohranilno sredstvo živosrebrov klorid (Hg Cl). Od l. 1770. se nasveti kar vrste, na kak način, s kakimi sredstvi in pripravami je ravnati z lesom, da se mu podeli večjo trdnost in daljše vporabljanje.

Večina teh pripomočkov je bila ali neizpeljiva, ali draga, ali se je skazala kot ničvredna; poznejša praksa je prinesla še le boljše sredstva.

Na popolno odstranitev razpada, s pomočjo modernih, konservirajočih metod, ni misliti. Konserviranje ima le namen razpad lesa na daljšo dobo zadržati in njegova popolna uničenje oddaljiti; popolnoma zabraniti pot razpadu ni mogoče, kajti prizadevanje modernega konserviranja je, zadovoljiti se z podaljšanjem dobe trajanja lesa.

Tako vidimo iz nadalje navedenih številk razmerje dobe trpežnosti nekonserviranih nasproti konserviranim železničnim pragom: nekonservirani hrastovi železnični pragi so se zdržali 13 let, konservirani pa 22 let, borovi nekonservirani 5 let, konservirani 12 let, mecesnovi nekonservirani pragi vstrajajo 5 let, konservirani do 15 let, jelkovi nekonservirani 4 leta, konservirani 10 let, bukovi nekonservirani dve in pol do tri leta, konservirani pa se vzdignejo na 13 let.

Namen konserviranja je tudi zabraniti škodljive učinke zuželk in drugih razjedavk in slednjič les napraviti kolikor toliko stanovitno pred ognjem. Tudi v teh slučajih so prinesle mnogovrstne poskušnje zadovoljive uspehe.

LISTEK.

Obrekovanje.

V. V.
(Konec.)

Pri Anžonu so sedeli ravno krog mize. Anžonova je prinesla liter dolenjskega cvička, Kosmač pa je pripovedoval svoj doživljaj s cerkovnikom.

»Zmešalo se mu je,« je dejal Kosmač, »ubogi Francelj,« je dostavila Anžonova.

Vsi so bili prepričani, da je izgubil cerkovnik zdravo pamet.

V tem hipu stopita oba žandarja v vežo. Anžonova jima hiti nasproti: »No, kaj naj pa prinesem? Liter dolenjca, kaj ne?«

»Ne, ne,« jo zavrne starejši, »prihajava v službi. Vi imate skritega trgovca Kosmača, svetujem vam, da nama poveste kje je, da nimate sitnosti.«

»No, to je pa že odveč,« je vskliknila Anžonova. »Nikogar nimava skritega, notri za mizo sedi, kar pojdita noter, če imata z njim kaj opraviti.« In žandarja sta vstopila v gostilniško sobo, kjer se je Kosmač menil ravnokar z Anžonom zaradi jutrišnje vožnje.

Mlajši žandar se je ustavil pred vrati, starejši pa je pristopil k mizi, položil Kosmaču roko na ramo in mu napovedal aretacijo: »Gospod Kosmač, v imenu postave ste aretirani.«

Trgovca Kosmač je bil tako obče priljubljen, da mu niti v uradnem poslovanju ni mogel odreči žandar svojega spoštovanja s tem, da ga je nagovoril z »gospod«. Začudeno ga je pogledal Kosmač, mislil je, da se hoče žendar pošaliti, ponudil mu je kozarec vina: »Za špekhamro pa res še nisem zrel!«

»Ne delajte nam težkoč, gospod Kosmač,« mu je zavrnil žandar in postavil kozarec nedotaknjen na mizo. »Ne šalim se, pojdit z menoj!«

»Kakšne neslane šale pa so to?« se je vztogotil sedaj tudi Anžon. Kosmač pa se je obrnil do žendarja, začelo se mu je svitati, da ga je morda cerkovnik v svoji blaznosti ovadil bog ve kakega zločina. Dvignil se je izza mize, pristopil k žendarju in ga vprašal: »Ali je bil mar cerkovnik pri vas?«

»Da,« se je odrezal žendar, »cerkovnik vas je ovadil, pojdit!« Anžonova pa je pristopila k mlajšemu žendarju, da bi izvedela česa je dolžil cerkovnik Kosmača, ta pa je zmajal z ramo, se vojaško obrnil in odšel za Kosmačem iz hiše.

»Neverjetno, neverjetno!« je mrmral Anžon, stoječ na pragu in gledal za odhajajočimi. Anžonova pa je sedla v kuhinji na klop, pokrila si obraz s predpasnikom in ihtela. »Mica, ti moraš gor h Kosmačevim, da je drugi ne preplašijo prehudo,« jo je nagovoril njen soprog. »Pa kar hitro pojdi in nikar ne jokaj, to mora biti zamena ali pa neskončna hudobija, prepričan sem, še pred nočjo se vse pojasni.«

Hitro si je odvezala Kosmačeva predpasnik, popravila si ruto krog vratu in stopila gori mimo župnišča na trg.

* * *

V istem trenutku je dospela na trg, ko je žandar v cerkovnikovem spremstvu odklepal vrata prodajalne. Ves trg je bil poln radovednih ljudi, ki so stali v gručah okrog in se s skrivnostnimi obrazi pogovarjali o zločinu, ki se je zgodil v pro-

dajalni. Hotela je skupaj s stražmojstrom vstopiti v trgovino, ta pa ji je branil: »Ne, gospa, tega Vam ne morem dovoliti!« — Obrnila se je do soseda in ga vprašala kaj se je zgodilo.

»Vidite, gospa, tega sam ne vem,« ji je ta odvrnil, »pravijo, da je Kosmač ubil svojo ženo in hotel umoriti tudi Nežo, ki ga je prepodila.« Po strani ga je pogledala Anžonova, to ji je bilo preveč, to je bilo tako neverjetno, da bi se bila skoro na glas zasmejela. Vprašala je drugega, in povedal ji je isto.

»Ali je Kosmačeva mrtva?« je vprašala s tresočim glasom.

»Mrtva, mrtva, s prebito črepinjo,« so ji odgovarjali od vseh strani. Z bolestinim krikom se je zgrudila Anžonova na kolena, zakrivajoč si z rokama oči.

V istem hipu so se odprla vrata prodajalne in v vratih se je prikazala cerkovnik s povešeno glavo in zgrbančenim čelom, za njim pa je prišel stražmojster in se tresel od smeha. Najprvo so se ustrašili ljudje stražmojstra in njegovega smeha, hipoma pa se je začela najprej najbližja okolica smejeti na ves glas in ta veselost se je razširila kakor val, če vržeš kamen v mirno vodo, na vse ljudstvo, zbrano na trgu. Stražmojster pa je pristopil k Anžonovi, ki mu je zrla vsa preplašena v obraz in jo prijel za roko.

»Le pojdit noter k svoji prijateljici Kosmačevi, gospa Anžonova,« in videč nemo vprašanje, ki ji je bilo zapisano v očeh, je pristavil še: »Lahka omotica je bila, pa zdaj je že dobro, in ostanite pri nji, da vam pošljem gori Kosmača.«

* * *

Kake pol ure po tem dogodku je prišel Kosmač z mladim žandarjem izza župnišča na trg. Segla sta si v roke in žendar je izginil v župnišče, Kosmač pa je stopil v svojo prodajalno. Vsa srečna mu je prihitela žena naproti, oklenila se mu je krog vratu in zašepetala mu nekaj na uho, potem pa je zardela in sreče ihtite poskrila svojo glavicico na njegovih prsih. Kosmač pa jo je pospremil do bližnjega stola in jo narahlo posadil nanj, potem pa se je obrnil k Anžonovi in ji nemo ponudil roko. Anžonova pa se mu je poredno nasmehnila, češ: »Vidva pa imata povsod srečo, že pet let sem omožena in še vedno čakam zastonj!«

»Zaradi tega pa boš vseeno botra našemu otroku?« jo je vprašal Kosmač.

»O, bom, bom,« je odgovorila Anžonova, potem pa stekla k vratom, zakaj na trgu se je vzdignil tedaj velikanski trušč.

Staro Nežo je vlekel žandar uklenjeno iz župnišča, ona pa je vpila in preklinjala, suvala in pljuvala okrog sebe. Kosmač je moral posoditi ročni voziček, da so nanj posadili staro preklinjajočo Nežo, njegov vajenec se je vpregel pred njega, žandar pa je hodil za njima z nasajenim bajonetom.

* * *

Poslano.*)

Ko me toliko nadlegujete po „Slovenca“ in v novomeških novicah zaradi shoda v Doberniču, Vam samo toliko rečem, da sem prišel v Doberniče na shod, ker so me povabili Vaši farani, ker niso zadovoljni s takimi poslanci, ki jih imamo sedaj.

Jaz povem vsakemu neustrašeno v obraz, to kar sem povedal na shodu v Doberniču našemu poslancu Hočevarju, namreč to, da ko bi imeli količkaj srca za svoje volilce, — jaz ga tako nisem volil, ker poznam tako blago, pa vendar plačati ga pa le moram, saj vleče dijete, za katere tudi jaz davke plačam, — da bi priznali, da za nas niso nič storili, kakor da so nam naložili nove davke. Jaz mislim sam po sebi ako ne vedo povedati, kaj so za nas dobrega storili, naj opuste še to, ker to nobenega davkoplačevalca ne more razveseliti že naprej, da bo moral več plačevati kot do sedaj; naj bi molčali saj bode vsak žalosten, ko pride plačat. Torej tisti, ki so izvoljeni in za nas ne store nič, ampak se samo za naše žulje po Dunaju

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko kolikor določa zakon.

V. H. ROHRMANN

(prej Jože Strzelba)

LJUBLJANA

kupuje razne rastline, korenine, rožice, semena, lubje, divji kostanj, češminjev sok, jabolka za mošt, kosti, parklje, loj itd.,

ima kot lastnik trvdke 40 24 21

M. PAKIČ

vedno največjo zalogo škafov, raznih lesenin, košar, fine žime, morske trave itd.

vesele, torej se ne morem drugače izraziti, kot to, kar sem Vam na shodu rekel. Ako veste kak boljši izraz pa mi ga navedite. Kar se tiče „Dol. novic“ me tako na kratko obsodite, Vam povem, da se jaz nič ne bojim 12. jan., akoravno bi bil 30., saj imam zelo mirno srce, kar je po pravici.

Kaj več na prihodnjem shodu! 67

Alojzij Šlajpah,

posestnik in gostilničar v Veliki Loki.

Izdajatelj in urednik Rasto Pustoslemšek.

Posojilnica v Črnomlju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

daje posojila po 5% in 5 1/2%,
na osebni kredit tudi po 5 1/2%

in jih izvršuje kar najhitreje in najceneje.

Hranilnim vlogam daje 4 1/2% obresti.

ki se pripisujejo s 1. januarjem h glavnici ne da bi stranka morala knjižico predložiti; tudi rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojilnica ima 1502 zadrugnikov, svoj lastni dom in preko 1,600.000 K hranilnih vlog.

Rezervni zaklad znaša 42.000 K.

Denar se lahko tudi po pošti pošilja in vzdiguje.

Naslov: „Posojilnica v Črnomlju“.

32 6-6 Načelstvo.

Tržne cene v Ljubljani

od dne 27. novembra do 1. decembra 1909.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	14	1	40
1 „ „ „ II. „ . . .	1	—	1	20
1 „ „ „ III. „ . . .	—	90	1	12
1 „ telečjega mesa . . .	1	40	1	60
1 „ prašičjega mesa (svežega) . . .	1	60	1	80
1 „ „ „ (prekajenega) . . .	1	80	1	90
1 „ koštrunovega mesa . . .	1	04	1	12
Prašiči na klavnici . . .	1	20	1	40
1 kg masla . . .	2	50	2	60
1 „ masla surovega . . .	2	10	3	—
1 „ masti prašičje . . .	2	—	2	10
1 „ slanine (špeha) sveže . . .	1	80	1	92
1 „ slanine prekajene . . .	1	80	1	92
1 „ sala . . .	1	88	1	92
1 jajce . . .	—	9	—	10
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 „ „ posnetega . . .	—	10	—	—
1 „ smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 „ „ kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 piščanec . . .	1	20	1	80
1 golob . . .	—	45	—	50
1 raca . . .	2	80	3	—
1 gos . . .	—	—	—	—
1 puran . . .	—	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	47	—	—	—
100 „ „ „ 1 . . .	46	50	—	—
100 „ „ „ 2 . . .	46	—	—	—
100 „ „ „ 3 . . .	45	—	—	—
100 „ „ „ 4 . . .	44	—	—	—
100 „ „ „ 5 . . .	42	—	—	—
100 „ „ „ 6 . . .	39	50	—	—
100 „ „ „ 7 . . .	33	—	—	—
100 „ „ „ 8 . . .	16	—	—	—
100 „ koruzne moke . . .	21	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . I. . .	39	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . II. . .	35	—	—	—
100 „ ržene moke . . .	33	—	—	—
1 l fižola . . .	—	24	—	36
1 „ graha . . .	—	—	—	—
1 „ leče . . .	—	48	—	—
1 „ kaše . . .	—	22	—	24
1 „ ričeta . . .	—	20	—	22
100 kg pšenice . . .	28	—	—	—
100 „ rži . . .	21	50	—	—
100 „ ječmena . . .	18	—	—	—
100 „ ovsa . . .	17	40	19	—
100 „ ajde . . .	19	—	20	—
100 „ prosa belega . . .	18	—	—	—
100 „ „ navadnega . . .	—	—	—	—
100 „ koruze . . .	15	—	18	—
10 „ krompirja . . .	4	60	4	80

Lesni trg.

Na trgu je bilo

— voz in — čolnov z lesom
Cena trdemu lesu od 10 K — h
do 11 K 50 h za m³.
Cena mehikemu lesu od 9 K — h
do — K — h za m³.

Trg za seno, slamo in steljo.

Na trgu je bilo

— voz sena 10 — 10 70
— „ slame 8 — 10 40
— „ stelje — — —

Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani.

Največja zaloga navadnih do najfinejših otroških vozičkov

36 25—21 in navadne do najfinejše

žime.

M. Pakič
v Ljubljani.

Neznanim naročnikom se pošilja s povzetjem.

29 14—12

Z imenom

se označujejo

najboljši šivalni stroji sveta.

Dobivajo se po vseh naših prodajalnicah.

Singer Co. deln. dr. za šivalne stroje.

Kočevje. Glavni trg šte. 79.

Posojilnica za ilir. bistriški okraj

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Trnovem

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne
in od 2. do 4. ure popoldne,

jih obrestuje po 4 1/2%

ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega konec leta h kapitalu.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da ga bi zaračunala vlagateljem.

Za varnost vlog jamči 627 zadrugnikov z vsem svojim premoženjem in rezervni zaklad z 49.971 K 81 h.

Posojila daje posojilnica po 5 1/2% na osebni kredit in proti vknjižbi. 42 6—6

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto dne 27. novembra 1909.

Dunaj: 63, 17, 20, 6, 27.

Gradec: 54, 61, 33, 42, 38.

Dvignjene v sredo dne 1. decembra 1909.

Brno: 6, 60, 68, 75, 32.

Ustanovljena leta 1868.

Absolutno pred ognjem in tatovi varne

BLAGAJNE

izvrstne kakovosti

prodaja tovarna blagajn **M. Adlersflügel**

Dunaj, I., Franz Josefs-Kai št. 27.

Založnik rajfajzen. zadrug itd.
43 24—20

Deset zapovedi za kmetovalca in deset zapovedi za zdravje

lepo tiskanih, prav zastoj in franko po pošti dobi vsak, ki piše ponje od lekarnarja

Trnkóczyja v Ljubljani,
zraven rotovža. 33 25—21

Franc Kraigher

krojaški mojster v Ljubljani
Kongresni trg št. 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje
oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.
Cene zmerne! Delo solidno! Postrežba točna!
26 25—21

Eng. Franchetti

v Ljubljani, Sodnijska ulica 2, nasproti kavarne „Evropa“
priporoča svojo elegantno in higijenično urejeno

brivnice

in prodajo raznih dišav in kozmetističnih predmetov.
Svoji k svojim! 20 52—21

Somišljeniki, narodnjaki, naročajte
in širite „Slovenski dom!“

* Popravila in preobleke točno in cenó.

Popravila in preobleke točno in cenó.

*

Najcenejše solnčnike in dežnike

domačega izdelka priporoča 12 25—21

Josip Vidmar

— v Ljubljani —

Pred Škofijo 19, Stari trg 4,
Prešernova ulica 4.

IZBORNO

ČEŠKO BUDEJEVIŠKO PIVO,

katere se prodaja v prid družbe sv. Cirila in Metoda
40 24—20

glavna zaloga češke budejeviške pivovarne

v Ljubljani, Sv. Petra nasip št. 27.

Prva češka splošna delniška družba na zavarovanje na življenje

v Pragi ima svoje glavno zastopstvo za vse slovenske dežele v Trstu. Ta družba zavaruje na življenje po najnižjih cenah in po najugodnejših pogojih. 30 6—5

Prva slovenska trgovina

PEVEC & KOŽELJ

v KOČEVJU, v hiši slovenske „Kočevske posojilnice“

Manufakturno, galanterijsko in specerijsko blago

na debelo in drobno.

Zaloga moke V. Majdiča ter zaloga železnine.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavnica K 3.000.000.

Stritarjeve ulice števil. 2.

Rezervni fond K 300.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

52 52-14

Poštne hranilnice št. 12.921.

Ustanovljena leta 1896.

Posojilnica in hranilnica v Moravčah

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

pisarna v hiši št. 1 (pri Tomanu)

sprejema in izplačuje hranilne vloge ter jih obrestuje po 4 3/4 % od prvega dneva vlaganja sledečega meseca in do konca meseca, po katerem se je izplačala vloga. Uradne ure so ob nedeljah od 1. do 5. ure ter vsako sredo od 4. do 6. ure popoldne. 22 25-21

Pojasnila se dajejo vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne, izvenzemskih praznikov.

delavnih staršev, Franc Šemrl, mizar.
Planina pri Raheknu.

vajenca

Mizarjskega pomočnika

sprejemem takoj v trajno delo. Vzajemni pa tudi 66 3-2

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure dopoldne.

Obrestuje hranilne vloge po 4 3/4 % od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5 1/2 % in amortizaciji najmanj 1/2 %, na osebni kredit po 6 %. 2 25-21

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.

Stanje hranilnih vlog nad 36 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA.

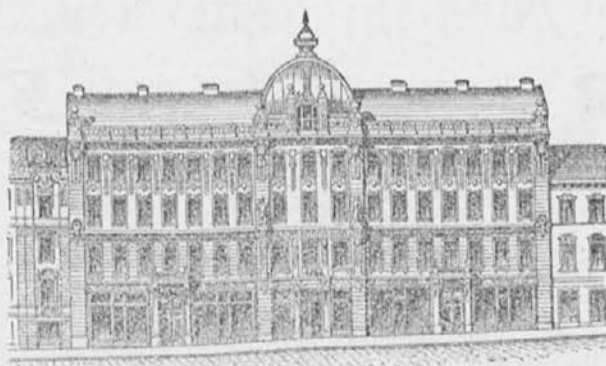
Za varnost denarja je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4 1/4 % ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagateljem ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po 4 3/4 % na leto. Z obrestmi ob enem pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5 % izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 1/2 leta. Kdor plačuje 6 % izposojenega kapitala, poplača dolg že v 33 letih. Dolžnik more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako to hoče.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Mestna hranilnica izdaja lične **domače hranilnike** proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi navajajo otroke k varčnosti.

V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi

kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači
v Prešernovi prej Slonovi (Elefantovi) ulici števil. 3.

7 25-21

AGRO-MERKUR

osrednja nakupovalna in prodajalna zadruga v Ljubljani

reg. z. z. o. z.

Ljubljana, Janez Terdinova ulica št. 8.

Skladišče tudi v Trstu.

Agro-Merkur do bavlja svojim članom vse potrebščine za gospodarstvo ali za obrt, kakor poljedelske in druge stroje, umetna gnojila (superfosfate, tomaževo žlindro, soliter, kalijevo sol itd.), modro galico, žveplo, krmila, poljske pridelke, vse vrste semen, kolonijalno in špecerijsko blago itd.

Agro-Merkur prodaja pridelke in izdelke svojih članov.

Agro-Merkur se posebno priporoča za nakup bizeljskih in dolenskih, istrskih, dalmatinskih in goriških jamčeno pristnih in izvrstnih vin. Cene jako nizke.

Agro-Merkur ima jako obširne in ugodne zveze; zategadelj lahko vsakomur jako dobro in hitro postreže.

2 54-21

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1908 denarnega prometa

K 71,417.344-75

upravnega premoženja

K 17,519.983-93.

Obrestuje hranilne vloge

po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne 31. decembra 1908

kron 17,102.911-27.

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{4}\%$ z $\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po $5\frac{1}{4}\%$ brez amortizacije. Na menice pa po 6% . Posojilnica sprejema tudi vsak drug načrt glede amortizacije dolga.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

6 25-21